

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PRÁVNICKÁ

KATEDRA SPRÁVNÍHO PRÁVA

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Skončení služebního poměru státního zaměstnance

MILAN NOVÁK

Vedoucí práce: prof. JUDr. Martin Kopecký, CSc.

Plzeň 2022

Plzeň

2022

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Milan NOVÁK**
Osobní číslo: **R17M0102P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Téma práce: **Skončení služebního poměru státního zaměstnance**
Zadávající katedra: **Katedra správního práva**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Skončení služebního poměru státního zaměstnance dle zákona č. 218/2002 Sb., o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a o odměňování těchto zaměstnanců a ostatních zaměstnanců ve správních úřadech (služebního zákona)
3. Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě
4. Skončení služebního poměru státního zaměstnance
5. Komparace s jinými veřejnými zaměstnanci
6. Skončení a zánik státozaměstnaneckého poměru státního zaměstnance dle zákona č. 55/2017 Z. z., o státní službě a o změně a doplnění některých zákonů
7. Závěr

Rozsah diplomové práce: **50**
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. PICHRT, J., KAUCKÝ, J., KOPECKÝ, M. a kol. *Zákon o státní službě. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020. ISBN 978-80-7598-654-2
2. KOTTNAUER, A., PŘIB, J., ÚLEHLOVÁ, H., TOMANDLOVÁ, L. *Zákon o státní službě*. 1. vydání. Ostrava: Sagit, 2015. ISBN 978-80-7488-079-7
3. ERÉNYI, T., KANTOROVÁ, D., VEJSADA, D. *Vyznejte se v zákoně o státní službě. Podle právní úpravy k 30. listopadu 2016*. 1. vydání. Brno: BizBooks, 2017. ISBN 978-80-265-0607-2
4. VAVERA, F., HULINSKÝ, P., MLSNA, P., MATES, P., CHRÁSTKOVÁ, K., DOLEŽÍLEK, J., ŠKODA, J. *Zákon o státní službě s poznámkami*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-518-0
5. HOMFRAY, Š., KLEVETOVÁ, D., STANĚK, M. *Praktický průvodce státní službou*. 1. vydání. Praha: GRADA Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-1756-7

Právní předpisy:

1. Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě
2. Zákon č. 218/2002 Sb., o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a o odměňování těchto zaměstnanců a ostatních zaměstnanců ve správních úřadech (služební zákon)
3. Zákon č. 55/2017 Z. z., o státní službě a o změně a doplnění některých zákonů
4. Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

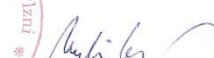
Vedoucí diplomové práce: **Prof. JUDr. Martin Kopecký, CSc.**
Katedra správního práva

Datum zadání diplomové práce: **11. června 2021**

Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2022**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Prof. JUDr. Martin Kopecký, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 4. října 2021

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Skončení služebního poměru státního zaměstnance“ zpracoval sám a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

V Plzni dne 24.03.2022

Milan Novák

Poděkování

Rád bych poděkoval vedoucímu práce prof. JUDr. Martinu Kopeckému, CSc., který mi při psaní diplomové práce věnoval mnoho cenných rad a připomínek.

Obsah

ÚVOD	1
1 PŘEDCHOZÍ PRÁVNÍ ÚPRAVA	4
1.1 Komparace předchozí a současné právní úpravy	5
2 ZÁKON O STÁTNÍ SLUŽBĚ	9
3 SKONČENÍ SLUŽEBNÍHO POMĚRU STÁTNÍHO ZAMĚSTNANCE PODLE SOUČASNÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY	12
3.1 Skončení služebního poměru na základě právní události předpokládané zákonem	12
3.1.1 Skončení služebního poměru z důvodu smrti státního zaměstnance či z důvodu prohlášení státního zaměstnance za mrtvého.	13
3.1.2 Skončení služebního poměru na dobu určitou.....	18
3.2 Skončení služebního poměru rozhodnutím služebního orgánu.....	19
3.2.1 Skončení služebního poměru z důvodů neschopnosti státního zaměstnance dostát požadavku občanství.....	22
3.2.2 Skončení služebního poměru státního zaměstnance z důvodu služebních hodnocení s nevyhovujícími výsledky	25
3.2.3. Skončení služebního poměru státního zaměstnance z důvodu neschopnosti splnit jiný předpoklad potřebný k výkonu služby	28
3.2.4. Skončení služebního poměru státního zaměstnance z důvodů organizačních.....	33
3.2.5. Odbytné, odchodné.....	34
3.3. Skončení služebního poměru státního zaměstnance na základě jeho žádosti	36
3.4 Skončení služebního poměru ze zákona	43
3.4.1 Trestněprávní rovina skončení služebního poměru ze zákona .	44
3.4.2 Skončení služebního poměru ze zákona z důvodu omezení státního zaměstnance na svéprávnosti	45
3.4.3 Skončení služebního poměru ze zákona z důvodu kárného provinění státního zaměstnance.....	47

3. 4. 4	Skončení služebního poměru ze zákona ve zkušební době	48
3. 4. 5	Skončení služebního poměru ze zákona z důvodu neschopnosti státního zaměstnance úspěšně vykonat úřednickou zkoušku ani opakovaně	50
3. 4. 6	Skončení služebního poměru ze zákona z důvodů dovršení 70. roku věku	50
3. 4. 7	Skončení služebního poměru ze zákona z důvodu vzniku překážky výkonu služby	52
3. 5	Nezákonné skončení služebního poměru	52
3. 6	Potvrzení o službě, služební posudek	54
4	KOMPARACE S JINÝMI VEŘEJNÝMI ZAMĚSTNANCI.....	55
4. 1	Komparace skončení služebního poměru státního zaměstnance se skončením služebního poměru příslušníků bezpečnostních sborů	55
4. 2	Komparace skončení služebního poměru státního zaměstnance se zánikem služebního poměru vojáků z povolání	56
5	PRÁVNÍ ÚPRAVA VE SLOVENSKÉ REPUBLICE	57
	ZÁVĚR.....	59
	RESUMÉ.....	62
	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK.....	63
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	64

ÚVOD

V mé diplomové práci na téma Skončení služebního poměru státního zaměstnance bych se rád zaměřil a jako cíl jsem si stanovil detailní rozbor způsobů, jak může dojít ke skončení služebního poměru státního zaměstnance, a to včetně vlastního pohledu na strukturu a obsah právní úpravy týkající se skončení služebního poměru státního zaměstnance.

Toto téma diplomové práce jsem si vybral z důvodu mého zájmu o fungování státu v nejobecnějším slova smyslu, ale především pak z důvodu mého zájmu o fungování státu z pohledu práva, z důvodu mého zájmu o právní rámec, ve kterém se státní zaměstnanec v rámci svého služebního poměru musí pohybovat, a proto mi téma skončení služebního poměru státního zaměstnance připadalo jako vhodné. Jedná se o etapu v rámci služebního poměru státního zaměstnance, která se pojí se služebním poměrem státního zaměstnance na jeho konci a umožňuje tak zakončit právní rámec vztahující se ke služebnímu poměru, v rámci něhož státní zaměstnanec před samotným skončením služebního poměru vykonával pro stát službu.

Do diplomové práce mám v úmyslu zakomponoval, jaké pozitivní a jaké negativní stránky spatřuji v současné právní úpravě týkající se skončení služebního poměru státního zaměstnance, která je součástí zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě (dále jen „ZSS“). Rád bych vymezil, jaké praktické dopady může současná právní úprava skončení služebního poměru mít na státního zaměstnance, a to ať již dopady pozitivního nebo i negativní charakteru. Vedle uvedení prakticky pozitivních a prakticky negativních formulací některých ustanovení ZSS, které se vztahují ke skončení služebního poměru státního zaměstnance, bych dále rád uvedl možné způsoby řešení sporných částí příslušných ustanovení, a to prostřednictvím provedení novelizace ZSS.

V rámci první kapitoly provedu komparaci současné právní úpravy skončení služebního poměru státního zaměstnance dle ZSS s právní úpravou, která současné právní úpravě předcházela, tedy se skončením služebního poměru státního zaměstnance dle zákona č. 218/2002 Sb., o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a o odměňování těchto zaměstnanců a ostatních zaměstnanců ve

správních úřadech (dále jen „služební zákon“), kdy je vhodné uvést, že právní úprava služebního zákona nikdy nenabyla účinnosti.¹

Prostřednictvím kapitoly druhé bych rád nastínil struktura ZSS, jeho členění a dále bych rád vymezil základní pojmy, které s tématem skončení služebního poměru státního zaměstnance souvisí a které jsou pro možnost rozboru skončení služebního poměru státního zaměstnance klíčové. Jedná se o pojmy jako státní zaměstnanec, služební poměr či třeba služba.

Třetí kapitola diplomové práce, která je nazvaná Skončení služebního poměru státního zaměstnance, pojednává již o samotném skončení služebního poměru státního zaměstnance dle ZSS, což je téma této diplomové práce a rozbor skončení služebního poměru státního zaměstnance včetně vlastního pohledu na některá nepřilíš vhodně formulovaná ustanovení ZSS týkající se skončení služebního poměru státního zaměstnance, je obsahem této kapitoly diplomové práce.

V rámci čtvrté kapitoly jsem si jako jeden z cílů pro psaní diplomové práce stanovil provést náhled do právní úpravy skončení služebního poměru jiných veřejných zaměstnanců. Rád bych nastínil alespoň základy právní úpravy skončení služebního poměru příslušníků bezpečnostních sborů a zániku služebního poměru vojáků z povolání, kdy by se mělo jednat o základní vymezení, neboť detailnější rozbor skončení služebního poměru příslušníků bezpečnostních sborů či zániku služebního poměru vojáků z povolání by svou materií vydalo na zpracování samostatné diplomové práce.

Jednou ze součástí mé diplomové práce by měl být také exkurz do právní úpravy skončení a zániku státnězaměstnaneckého poměru státního zaměstnance ve Slovenské republice, kdy v této souvislosti bych se zabýval skončením a zánikem státnězaměstnaneckého poměru státního zaměstnance, které je právně upraveno prostřednictvím zákona č. 55/2017 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Exkurz do právní úpravy skončení a zániku státnězaměstnaneckého poměru státního zaměstnance je obsahem kapitoly páté této diplomové práce.

¹ VAVERA, František, Petr HULINSKÝ, Petr MLSNA, Pavel MATES, Kristina CHRÁSTKOVÁ, Jiří DOLEŽÍLEK a Jindřich ŠKODA. *Zákon o státní službě s poznámkami*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 12-13.

Při psaní diplomové práce bych rád pracoval s příslušnou legislativou jako je ZSS či služební zákon. Vedle příslušné legislativy by mezi další mé zdroje, které bych rád při psaní diplomové práce využil, měla patřit odborná literatura, příslušná judikatura, odborné články a nezanedbatelnou roli by jako zdroj informací měly sloužit závěry poradního sboru náměstka ministra vnitra pro státní službu a řada dalších zdrojů, které bude potřeba využít pro přípravu na psaní diplomové práce i pro psaní diplomové práce jako takové, a to za účelem její nejvyšší možné kvality.

1 PŘEDCHOZÍ PRÁVNÍ ÚPRAVA

Skončení služebního poměru státního zaměstnance je v rámci současné právní úpravy zakotveno v ZSS. Než došlo k přijetí ZSS, bylo skončení služebního poměru státního zaměstnance upraveno služebním zákonem. Služební zákon nikdy nenabyl účinnosti. V praxi byla účinnost opakovaně odkládána a ve výsledku místo nabytí účinnosti byl služební zákon zrušen.² Až ZSS je spojen s účinností, a to od 01. 01. 2015.³

Skončení služebního poměru státního zaměstnance bylo v rámci služebního zákona upraveno v části třetí, hlavy V. V části třetí, hlavy VI pak byly upraveny otázky související se skončením služebního poměru státního zaměstnance, a to služební posudek, potvrzení o službě či neplatné skončení služebního poměru.⁴

Služební zákon stanovoval způsoby skončení služebního poměru státního zaměstnance, kdy podle služebního zákona docházelo ke skončení služebního poměru státního zaměstnance při skončení služebního poměru služebním orgánem, na základě žádosti státního zaměstnance, skončením služebního poměru ze zákona, přičemž dále pak služební zákon stanovoval, že ke skončení služebního poměru státního zaměstnance docházelo uplynutím doby, a to za předpokladu, že se jednalo o služební poměr na dobu určitou. Služební zákon rovněž spojoval skončení služebního poměru státního zaměstnance se smrtí státního zaměstnance, eventuálně také s prohlášením státního zaměstnance za mrtvého.⁵

Služební zákon dále upravoval, a to v souvislosti se skončením služebního poměru státního zaměstnance, také otázku neplatného skončení služebního poměru. V takovém případě docházelo k návratu ke stavu, který byl před skončením služebního poměru. To znamená, že služební poměr státního zaměstnance vzhledem ke skutečnosti, že skončení služebního poměru bylo neplatné, nikdy neskončil. To umožňovalo státnímu zaměstnanci, k jehož skončení služebního poměru došlo, návrat na služební místo a možnost opět vykonávat službu, avšak pouze za situace, že měl státní zaměstnanec zájem se do služby vrátit. V opačném

² Tamtéž.

³ ZSS.

⁴ Služební zákon.

⁵ TRYKAR, Luděk. *Služební poměr státních zaměstnanců*. Praha: Leges, 2008, s. 82.

případě byla možnost postupovat způsobem obdobným pro případ skončení služebního poměru na základě žádosti státního zaměstnance.^{6,7}

1.1 Komparace předchozí a současné právní úpravy

V rámci komparace skončení služebního poměru státního zaměstnance dle služebního zákona se skončením služebního poměru státního zaměstnance podle ZSS lze nalézt několik změn, které přijetí nové právní úpravy v podobě ZSS přineslo oproti právní úpravě předchozí dle služebního zákona, kdy služební zákon navíc nikdy, jak již bylo v rámci kapitoly 1 uvedeno, nenabyl účinnosti.⁸

Koncepce skončení služebního poměru je jak v případě služebního zákona, tak v případě ZSS podobná a lze najít mnoho shodného. Oba zákony spojují skončení služebního poměru státního zaměstnance se skončením služebního poměru pro případ smrti státního zaměstnance, pro případ prohlášení státního zaměstnance za mrtvého a stejně také i pro případ, že byl služební poměr státního zaměstnance uzavřen na dobu určitou. Oba zákony rovněž spojují skončení služebního poměru státního zaměstnance se způsobem skončení na základě žádosti státního zaměstnance či oba zákony stanovují, že jedním ze způsobů skončení služebního poměru státního zaměstnance je skončení služebního poměru ze zákona, byť obsahově jsou ve skončení služebního poměru ze zákona mezi služebním zákonem a ZSS rozdíly, které budou vyjádřeny v rámci této podkapitoly 1.1. níže. Určité shody pak lze hledat také mezi skončením služebního poměru služebním orgánem podle služebního zákona a mezi skončením služebního poměru rozhodnutím služebního orgánu podle ZSS, byť jsou tyto způsoby skončení nazvány odlišně, kdy služební zákon vynechává slovo „rozhodnutí“.

Mezi skončením služebního poměru rozhodnutím služebního orgánu dle ZSS a mezi skončením služebního poměru služebním orgánem lze nalézt několik rozdílností, a to jak v rámci struktury, kdy § 72 odst. 1 ZSS je co do důvodů, které vedou ke skončení služebního poměru, koncipován pod písmena a) až d), zatímco § 55 odst. 1 služebního zákona je koncipován pod písmena a) až g), tak i co do

⁶ KOCOUREK, Jiří. *Služební zákon o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a jejich odměňování: (komentář, prováděcí předpisy)*. Praha: Eurounion, 2005, s. 86.

⁷ BĚLECKÝ, Miroslav. *Služební poměr státních zaměstnanců: zákon č. 218/2002 Sb. o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a o odměňování těchto zaměstnanců a ostatních zaměstnanců ve správních úřadech (služební zákon), s poznámkami k aktuálnímu znění : stav k 1. květnu 2004*. Praha: VOX, 2004, s. 71.

⁸ VAVERA, František, Petr HULINSKÝ, Petr MLSNA, Pavel MATES, Kristina CHRÁSTKOVÁ, Jiří DOLEŽÍLEK a Jindřich ŠKODA. *Zákon o státní službě s poznámkami*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 12-13.

obsahu, kdy ZSS „pracuje“ s důvodem skončení, týká-li se občanství, tak s občanství státu, který je členskou zemí Evropské unie, eventuálně je zde spojitost skončení služebního poměru s nemožností státního zaměstnance dostat potřebě občanství smluvní státu, který patří mezi země Dohody o Evropském hospodářském prostoru.⁹ Oproti tomu služební zákon spojoval skončení služebního poměru v případě občanství s občanstvím České republiky.¹⁰ V této souvislosti je vhodné uvést, že skutečnost, že služební zákon spojoval skončení s občanstvím České republiky, avšak nikoliv s občanstvím členské země Evropské unie, je logické, neboť služební zákon byl přijímán v době, kdy Česká republika ještě nebyla členskou zemí Evropské unie, kdy zároveň pro kontext lze uvést, že navzdory tomu, že nebyla Česká republika členskou zemí Evropské unie, tak se na to ale chystala, kdy tehdejší přijetí služebního zákona byla součástí plánovaných a potřebných příprav na vstup České republiky do evropských struktur v podobě členství České republiky v Evropské unii coby členské země.¹¹

Služební zákon pak spojoval skončení služebního poměru státního zaměstnance výslovně s otázkou zdravotní způsobilosti, kdy potřeba zdravotní způsobilosti byla koncipována pod samostatné písmeno v rámci § 55 odst. 1.¹² Oproti tomu ZSS nespojuje otázku zdravotní způsobilosti se skončením služebního poměru rozhodnutím služebního orgánu výslovně, tedy jako samostatný důvod pod samostatným písmenem v rámci § 72 odst. 1. Přesto ale otázku zdraví státního zaměstnance lze se skončením služebního poměru rozhodnutím služebního orgánu spojit, a to prostřednictvím ustanovení § 72 odst. 1 písm. c), a to s odkazem na § 25 odst. 1 písm. f) ZSS a dále pak prostřednictvím ustanovení § 72 odst. 1 písm. d) ZSS s odkazem na § 62 odst. 1 ZSS a s odkazem na § 61 odst. 2 písm. a) ZSS.¹³

Služební zákon dále jako důvod pro skončení služebního poměru služebním orgánem uvádí vazbu státního zaměstnance, kdy důvodem pro skončení služebního poměru státního zaměstnance je ve chvíli, kdy délka doby vazby, po kterou je státní zaměstnanec ve vazbě umístěn, je delší než 3 roky.¹⁴ Oproti tomu ZSS otázku vazby

⁹ § 72 odst. 1 písm. a) ZSS.

¹⁰ § 55 odst. 1 písm. a) služebního zákona.

¹¹ VAVERA, František, Petr HULINSKÝ, Petr MLSNA, Pavel MATES, Kristina CHRÁSTKOVÁ, Jiří DOLEŽÍLEK a Jindřich ŠKODA. *Zákon o státní službě s poznámkami*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 12-16.

¹² § 55 odst. 1 písm. b) služebního zákona.

¹³ § 25 odst. 1 písm. f), § 61 odst. 2 písm. a), § 62 odst. 1, § 72 odst. 1 písm. c), § 72 odst. 1 písm. d) ZSS.

¹⁴ § 55 odst. 1 písm. e) služebního zákona.

řeší v souvislosti se skončením služebního poměru rozhodnutím služebního orgánu odlišně. Jako důvod skončení to lze podřadit pod § 72 odst. 1 písm. d) ZSS, a to za předpokladu návaznosti na ustanovení § 62 odst. 1 ZSS a s odkazem na ustanovení § 70 odst. 1 ZSS a na ustanovení § 48 ZSS. ZSS tedy spojitost mezi vazbou a skončením služebního poměru má toliko v rámci podřazení pod § 72 odst. 1 písm. d) ZSS, ale není samostatným důvodem skončení služebního poměru státního zaměstnance pod samostatným písmenem.¹⁵ Zároveň je potřeba uvést, že zatímco služební zákon spojoval otázku skončení služebního poměru a otázku vazby ve smyslu vzetí státního zaměstnance do vazby a délky trvání vazby přes 3 roky¹⁶, ZSS spojuje otázku skončení služebního poměru státního zaměstnance a otázku vazby skrze zproštění výkonu služby státního zaměstnance jako důsledek vazby státního zaměstnance společně s nemožností vrátit poté státního zaměstnance na jeho původní místo, v rámci něhož službu vykonával, a není pro takového státního zaměstnance k dispozici služební místo, které by naplňovalo ve vztahu ke státnímu zaměstnanci atribut toho, že je služebním místem, které není obsazené, tedy že lze nalézt pro státního zaměstnance takové služební místo, které je volné, a to za předpokladu dalšího atributu, kterým je vhodnost takového služebního místa pro daného státního zaměstnance.¹⁷

Dalším rozdílem, který lze mezi skončením služebního poměru služebním orgánem dle služebního zákona a skončením služebního poměru rozhodnutím služebního orgánu dle ZSS najít, je, že služební zákon spojuje skončení služebního poměru z důvodu zákazu činnosti pro státního zaměstnance vykonávat službu se skončením služebního poměru služebním orgánem¹⁸, zatímco ZSS řadí tento důvod pro skončení mezi skončení služebního poměru ze zákona.¹⁹

Jak služební zákon, tak ZSS stanovují případy, za kterých dochází ke skončení služebního poměru státního zaměstnance ze zákona. Mezi těmito dvěma způsoby skončení služebního poměru ze zákona, tedy mezi skončením služebního poměru ze zákona dle služebního zákona a mezi skončením služebního poměru ze zákona dle ZSS, lze nalézt určité rozdíly. Jedná se o rozdíly ve smyslu struktury i ve smyslu konkrétního obsahu. K otázce struktury a rozdíly v ní lze konstatovat, že

¹⁵ § 48, § 62 odst. 1, § 70 odst. 1, § 72 odst. 1 písm. d) ZSS.

¹⁶ § 55 odst. 1 písm. e) služebního zákona.

¹⁷ PICHRT, Jan, Jiří KAUCKÝ, Martin KOPECKÝ a kol. *Zákon o státní službě: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 268.

¹⁸ § 55 odst. 1 písm. g) bodu 2 služebního zákona.

¹⁹ § 74 odst. 1 písm. c) ZSS.

služební zákon koncipuje důvody pro skončení služebního poměru ze zákona do § 57 odst. 1 a do § 57 odst. 2, přičemž v rámci § 57 odst. 1 koncipuje důvody pod písmena a) až d).²⁰ ZSS koncipuje důvody pro skončení služebního poměru ze zákona do § 74 odst. 1 a § 74 odst. 2, přičemž v rámci § 74 odst. 1 koncipuje důvody pod písmena a) až h).²¹ Rozdíly mezi skončením služebního poměru ze zákona dle služebního zákona a mezi skončením služebního poměru ze zákona dle ZSS lze nalézt také v oblasti obsahové. Jako příklad rozdílu v obsahu mezi skončením služebního poměru ze zákona dle služebního zákona a mezi skončením služebního poměru ze zákona dle ZSS je skutečnost, že služební zákon pro případ, že je důvodem skončení služebního poměru státního zaměstnance jeho věk, kterého pakliže dosáhne, je naplněn důvod pro skončení služebního poměru, uvádí věk 65 let²², avšak oproti tomu ZSS pro obdobnou situaci stanovuje pro státního zaměstnance dosažení věku 70 let.²³ Jako druhý příklad lze uvést rozdíl v trestněprávní rovině skončení služebního poměru ze zákona, kdy ZSS oproti služebnímu zákonu upravuje trestněprávní rovinu skončení služebního poměru státního zaměstnance ze zákona širěji, kdy například nad rámec toho, jak skončení služebního poměru státního zaměstnance ze zákona vymezuje služební zákon, tak ZSS nad rámec toho uvádí, že důvodem skončení služebního poměru je, pokud státní zaměstnanec „*byl pravomocně odsouzen pro trestný čin proti pořádku ve věcech veřejných z nedbalosti.*“²⁴

²⁰ § 57 odst. 1, § 57 odst. 2 služebního zákona.

²¹ § 74 ZSS.

²² § 57 odst. 1 písm. d) služebního zákona.

²³ § 74 odst. 1 písm. h) ZSS.

²⁴ § 74 odst. 1 písm. a) ZSS.

2 ZÁKON O STÁTNÍ SLUŽBĚ

Skončení služebního poměru státního zaměstnance, které je tématem této diplomové práce, je právně vymezeno ZSS.²⁵ ZSS byl publikován ve Sbírce zákonů dne 06. 11. 2014. V souvislosti s přijetím ZSS bylo potřeba vyřešit „praktickou otázku“ spojenou s „přechodem“ zaměstnanců do služby, k čemuž bylo vyžadováno podání žádosti ze strany zaměstnance. Poté byla vydávána rozhodnutí o žádostech, které byly podávány ze strany zaměstnanců.²⁶

Jedním z významných argumentů pro přijetí ZSS, byla potřeba vztahující se k působení České republiky v rámci evropských struktur, na což již bylo upozorňováno v rámci podkapitoly 1.1. Přijetí ZSS hrálo významnou roli (bylo jedním z požadavků), aby byla Česká republika přijata do Evropské unie, kdy přijetím ZSS došlo ke splnění tohoto závazku. Vedle toho mělo přijetí ZSS praktický význam i pro možnost využívání zdrojů nacházejících se ve fondech Evropské unie. Nezanedbatelnou roli hrála také potřeba reformovat veřejnou správu v České republice, kdy mezi důvody, proč reformovat veřejnou správu v České republice, by bylo možné zařadit potřebu více se zabývat odborností státních zaměstnanců, více dbát na potřebu průhlednosti veřejné správy a v neposlední řadě také potřeba vyjmout zaměstnance státu (na základě ZSS státní zaměstnance) od politického vlivu, a tím zajistit vyšší stabilitu státních zaměstnanců a odklonit je od politické reprezentace, aby byla naplněna vyšší ochrana státních zaměstnanců.²⁷

ZSS je koncipován do 13 samostatných částí, a to:

- 1) část první: Všeobecná ustanovení
- 2) část druhá: Služební poměr
- 3) část třetí: Povinnosti a práva státních zaměstnanců, příkazy k výkonu služby a ocenění za příkladný výkon služby
- 4) část čtvrtá: Kárná odpovědnost
- 5) část pátá: Podmínky výkonu služby
- 6) část šestá: Náhrada škody, služební úraz a nemoc z povolání
- 7) část sedmá: Sociální zajištění státních zaměstnanců
- 8) část osmá: Informování státních zaměstnanců a projednání věci, služby

²⁵ ZSS.

²⁶ VAVERA, František, Petr HULINSKÝ, Petr MLSNA, Pavel MATES, Kristina CHRÁSTKOVÁ, Jiří DOLEŽÍLEK a Jindřich ŠKODA. *Zákon o státní službě s poznámkami*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 15.

²⁷ Tamtéž, s. 16.

odborové organizace, rada státních zaměstnanců a zástupce státních zaměstnanců pro bezpečnost a ochranu zdraví

9) část devátá: Odměňování státních zaměstnanců

10) část desátá: Společná ustanovení

11) část jedenáctá: Přechodná a závěrečná ustanovení

12) část dvanáctá: Zrušovací ustanovení

13) část třináctá: Účinnost

Vlastní text jednotlivých částí ZSS je členěn do paragrafů. Některé části ZSS jsou v rámci vnitřního členění zákona koncipovány do hlav. Jedná se o část první, která je koncipována do 4 hlav, část druhou koncipovanou do 6 hlav, část pátou koncipovanou do 8 hlav, část osmou koncipovanou do 4 hlav a část desátou koncipovanou do 8 hlav. Se skončením služebního poměru státního zaměstnance souvisí také vymezení základních pojmů, jejichž vymezení je pro skončení služebního poměru státního zaměstnance klíčové a lze je ve vztahu ke skončení služebního poměru státního zaměstnance chápat jako pojmy stěžejní. Jedná se o vymezení pojmů jako správní úřad, služební úřad, služba, státní zaměstnanec, služební orgán či služební poměr.^{28, 29}

Správní úřad je vymezen ZSS takto: „*Správním úřadem pro účely tohoto zákona je ministerstvo a jiný správní úřad, jestliže je zřízen zákonem a je zákonem výslovně označen jako správní úřad nebo orgán státní správy.*“³⁰

Ke služebnímu úřadu ZSS uvádí v § 4 odst. 1 „*Správní úřad je pro účely tohoto zákona služebním úřadem*“³¹ a v § 4 odst. 2 „*Služebním úřadem jsou dále státní orgán nebo právnická osoba, o kterých tak stanoví jiný zákon.*“³²

Služba státních zaměstnanců je vymezena a lze ji vnímat skrze správní činnosti, a to správní činnosti uvedené v ZSS. Prostřednictvím správních činností uvedených v ZSS je realizována služba státních zaměstnanců.^{33, 34}

²⁸ ZSS.

²⁹ CVRČEK, František, František NOVÁK a kol. *Legislativa: teoretická východiska a problémy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017, s. 47.

³⁰ § 3 ZSS.

³¹ § 4 odst. 1 ZSS.

³² § 4 odst. 2 ZSS.

³³ § 5 odst. 1 ZSS.

³⁴ HOMFRAY, Šárka, Dominika KLEVETOVÁ a Michal STANĚK. *Praktický průvodce státní službou*. Praha: Grada Publishing, 2020, s. 12.

„Státním zaměstnancem je fyzická osoba, která byla přijata do služebního poměru a zařazena na služební místo nebo jmenována na služební místo představeného k výkonu některé z činností uvedených v § 5.“³⁵

Služebním orgánem je orgán, který *„realizuje ve služebních vztazích státních zaměstnanců právní jednání a rozhoduje ve správním řízení za podmínek stanovených zákonem a správním řádem v záležitostech týkajících se služebního poměru“³⁶* a konkrétní vymezení, kdo může být služebním orgánem, stanovuje svým ustanovením § 10 odst. 1 ZSS.³⁷

Služební zákon v rámci § 28 stanovoval, že *„Služební poměr se zakládá k České republice na základě jmenování na služební místo v oboru služby.“³⁸* Charakteristiku služebního poměru ve smyslu toho, že se služební poměr zakládá k České republice, lze vztáhnout i na charakteristiku služebního poměru dle ZSS, byť samotný ZSS toto neuvádí³⁹, avšak jeho vazba na stát je zjevná a takovéto ustanovení služebního zákona není s pohledem na služební poměr ve smyslu ZSS v rozporu. Naopak, vazba služebního poměru na stát je logická a pokud by se služební poměr nezakládal ke státu, nedával by v praxi žádný smysl.

Skončení služebního poměru státního zaměstnance je obsahem části druhé, hlavy V ZSS a je koncipováno mezi ustanovení § 71 - § 75, a to konkrétně takto:

- 1) § 71: Základní ustanovení,
- 2) § 72: Skončení služebního poměru rozhodnutím služebního orgánu,
- 3) § 73: Skončení služebního poměru na základě žádosti státního zaměstnance,
- 4) § 74: Skončení služebního poměru ze zákona,
- 5) § 75: Nezákonné skončení služebního poměru.

Dále pak se skončením služebního poměru státního zaměstnance souvisí služební posudek a potvrzení o službě, které jsou obsahem části druhé, hlavy VI tohoto zákona, kdy tyto jsou obsahově začleněny do § 76.⁴⁰

³⁵ § 6 ZSS.

³⁶ KOTTNAUER, Antonín, Jan PŘIB, Helena ÚLEHLOVÁ a Ludmila TOMANDLOVÁ. *Zákon o státní službě*. Ostrava: Sagit, 2015, s. 69.

³⁷ § 10 odst. 1 ZSS.

³⁸ § 28 služebního zákona.

³⁹ PICHRT, Jan, Jiří KAUCKÝ, Martin KOPECKÝ a kol. *Zákon o státní službě: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 107.

⁴⁰ ZSS.

3 SKONČENÍ SLUŽEBNÍHO POMĚRU STÁTNÍHO ZAMĚSTNANCE PODLE SOUČASNÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY

Skončení služebního poměru státního zaměstnance, které je svou materií upraveno ZSS, zahrnuje skončení služebního poměru rozhodnutím služebního orgánu, skončení služebního poměru na základě žádosti státního zaměstnance, skončení služebního poměru ze zákona, ale dále také skončení služebního poměru na základě právní události předpokládané zákonem.⁴¹

3.1 Skončení služebního poměru na základě právní události předpokládané zákonem

Mezi skončení služebního poměru státního zaměstnance, které je spojeno s určitou právní událostí, lze zařadit jeho skončení v souvislosti se smrtí státního zaměstnance, jeho skončení v souvislosti s prohlášením státního zaměstnance za mrtvého a dále pak skončení služebního poměru státního zaměstnance, ke kterému dojde v souvislosti s uplynutím doby určité, neboť na tu byl takovýto služební poměr sjednán.⁴²

V případě skončení služebního poměru státního zaměstnance, ke kterému dochází na základě jedné z právních událostí vymezených v předchozím odstavci, lze s takovým typem skončení spojit určitá specifika, a to specifikum toho, že v případě skončení služebního poměru státního zaměstnance na základě právní události předpokládané zákonem není vydáváno rozhodnutí o skončení služebního poměru státního zaměstnance a dále pak specifikum toho, že není vedeno řízení ve věcech služby. Specifikum toho, že v případě skončení služebního poměru státního zaměstnance není vydáváno rozhodnutí, však neznamená, že neexistuje žádná evidence o takovémto skončení služebního poměru státního zaměstnance. Musí být zpracován záznam, který je následně evidován. Evidence záznamu o skončení služebního poměru státního zaměstnance se provádí tak, že je záznam zaevidován

⁴¹ Tamtéž.

⁴² VAVERA, František, Petr HULINSKÝ, Petr MLSNA, Pavel MATES, Kristina CHRÁSTKOVÁ, Jiří DOLEŽÍLEK a Jindřich ŠKODA. *Zákon o státní službě s poznámkami*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 116.

do osobního spisu státního zaměstnance, který je pro každého státního zaměstnance veden.⁴³

3. 1. 1 Skončení služebního poměru z důvodu smrti státního zaměstnance či z důvodu prohlášení státního zaměstnance za mrtvého

V případě smrti státního zaměstnance a v případě prohlášení státního zaměstnance za mrtvého, se do osobního spisu státního zaměstnance vkládá doklad, na jehož základě je postaveno na jisto, že skutečně dochází ke skončení služebního poměru státního zaměstnance, a to právě vlivem právní události, kterou je, jak shora uvedeno, smrt státního zaměstnance či prohlášení státního zaměstnance za mrtvého.

V případě smrti státního zaměstnance se vkládá do osobního spisu zemřelého státního zaměstnance úředně ověřená kopie úmrtního listu včetně ověřovací doložky. Za situace, že dojde k prohlášení státního zaměstnance za mrtvého, tak se do osobního spisu státního zaměstnance, který byl soudem prohlášen za mrtvého, vkládá pravomocné rozhodnutí příslušného soudu v kopii, tedy kopie rozhodnutí, jímž byl takový státní zaměstnanec prohlášen za mrtvého, a to včetně ověřovací doložky. Pro stanovení dne, ke kterému dochází ke skončení služebního poměru státního zaměstnance, a to v případě skončení služebního poměru státního zaměstnance, který zemřel či byl prohlášen za mrtvého, je nutno vycházet z úmrtního listu, respektive pravomocného rozhodnutí příslušného soudu, jímž byl státní zaměstnanec prohlášen za mrtvého. V prvním případě je dnem skončení služebního poměru den úmrtí, ve druhém případě skončí služební poměr ke dni, který je v případě rozhodnutí příslušného soudu, který rozhodoval o prohlášení státního zaměstnance za mrtvého, dnem nabytí právní moci takového soudního rozhodnutí.⁴⁴

V praxi může nastat také situace, kdy služební úřad nemá možnost vložit do osobního spisu státního zaměstnance, který zemřel či byl prohlášen za mrtvého, dokument o tomto svědčící, což je kopie úmrtního listu, respektive kopie soudního rozhodnutí, kdy pro každou z nich platí formální náležitosti jako úřední ověření, respektive ověřovací doložka, jako její součást. V takovém případě je potřeba, aby

⁴³ Čl. 1 Metodického pokynu náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 1/2020, kterým se stanoví podrobnosti ke skončení služebního poměru. Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/ViewFile.aspx?docid=22348560>.

⁴⁴ Čl. 2 odst. 2, Čl. 2 odst. 3 Metodického pokynu náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 1/2020, kterým se stanoví podrobnosti ke skončení služebního poměru. Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/ViewFile.aspx?docid=22348560>.

příslušný služební úřad specifikoval, a to v rámci záznamu, který je v případě skončení služebního poměru státního zaměstnance vlivem smrti či prohlášením za mrtvého vyhotovován, jak se seznámil s informací o smrti státního zaměstnance, eventuálně s informací o prohlášení státního zaměstnance za mrtvého. Vyloučena není možnost, že smrt státního zaměstnance či prohlášení státního zaměstnance za mrtvého, doloží služební úřad jiným dokumentem, který by jednu z takových právních událostí prokazoval.⁴⁵

Došlo-li ke skončení služebního poměru státního zaměstnance vlivem jeho prohlášení za mrtvého, avšak v pozdější době se zjistí, že je státní zaměstnanec, který byl prohlášen za mrtvého, naživu, soud má povinnost zrušit rozsudek, který prohlašoval státního zaměstnance za mrtvého.⁴⁶ „*Služební poměr se neobnoví*“.⁴⁷

V souvislosti se skončením služebního poměru státního zaměstnance vlivem smrti státního zaměstnance či vlivem prohlášení státního zaměstnance za mrtvého, lze nalézt paralelu se skončením pracovního poměru dle zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce (dále jen „ZP“). Smrt státního zaměstnance v případě služebního poměru a smrt zaměstnance v případě pracovního poměru zakládá důvod pro skončení služebního, respektive pracovního poměru. V případě prohlášení za mrtvého ZP neuvádí přímo toto jako důvod pro skončení pracovního poměru, a to na rozdíl od ZSS, který prohlášení za mrtvého jako důvod pro skončení služebního poměru uvádí. Přesto je prohlášení za mrtvého v případě zaměstnance pracujícího v pracovním poměru, důvodem pro skončení jeho pracovního poměru, a to z důvodu aplikace ustanovení § 71 odst. 2 věty první zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku⁴⁸: „*Na člověka, který byl prohlášen za mrtvého, se hledí, jako by zemřel.*“⁴⁹

Zatímco obecné vymezení toho, kdy dochází ke skončení služebního poměru státního zaměstnance na základě právní události, ZSS obsahuje, příslušná ustanovení, která by upravovala v rámci ZSS peněžitá práva státního zaměstnance, který zemřel, v ZSS upravena nejsou. V tomto ZSS absentuje, a to na rozdíl od

⁴⁵ Čl. 2 odst. 4 Metodického pokynu náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 1/2020, kterým se stanoví podrobnosti ke skončení služebního poměru. Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/ViewFile.aspx?docid=22348560>.

⁴⁶ § 57 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

⁴⁷ PICHRT, Jan, Jiří KAUCKÝ, Martin KOPECKÝ a kol. *Zákon o státní službě: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 262.

⁴⁸ Tamtéž.

⁴⁹ § 71 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku.

ZP⁵⁰, který pro případ úmrtí zaměstnance ve svém ustanovení § 328 odst. 1 uvádí: „Peněžítá práva zaměstnance jeho smrtí nezanikají. Do výše odpovídající trojnásobku jeho průměrného měsíčního výdělku přecházejí mzdová a platová práva z pracovněprávního vztahu uvedeného v § 3 větě druhé postupně na jeho manžela, děti a rodiče, jestliže s ním žili v době smrti ve společné domácnosti; předmětem dědictví se stávají, není-li těchto osob.“⁵¹ Vedle toho ZP, stejně tak, narozdíl od absentujícího ZSS, upravuje zánik peněžitých práv zaměstnavatele⁵², a to tak, že v § 328 odst. 2 uvádí: „Peněžítá práva zaměstnavatele zanikají smrtí zaměstnance, s výjimkou práv, o kterých bylo pravomocně rozhodnuto nebo která byla zaměstnancem před jeho smrtí písemně uznána co do důvodů i výše, a práv na náhradu škody způsobené úmyslně.“⁵³

Pro srovnání lze dále uvést, že peněžítá práva v podobě právního nástupnictví, jsou upravena zákonnou úpravou také pro případ smrti vojáků z povolání či příslušníků bezpečnostních sborů. Právní oporou je v tomto zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání (dále jen „VojZ“) v případě shora uvedených vojáků z povolání a dále pak zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů (dále jen „SPBS“) v případě příslušníků bezpečnostních sborů.

VojZ k peněžitým právům skrze své ustanovení § 159 odst. 6 uvádí, že „Nárok na náhradu za bolest a za ztížení společenského uplatnění smrtí vojáka zaniká.“⁵⁴, dále pak prostřednictvím § 159 odst. 7 stanovuje, že „Ostatní peněžité nároky vojáka vzniklé do zániku služebního poměru nezanikají; do výše odpovídající trojnásobku jeho průměrného měsíčního výdělku přecházejí platové nároky ze služebního poměru postupně přímo na manžela, děti a rodiče, jestliže s ním žili v době smrti ve společné domácnosti; předmětem dědictví se stávají, není-li těchto osob.“⁵⁵ VojZ upravuje také nároky zaměstnavatele, tedy státu, vůči vojákově z povolání, a to prostřednictvím ustanovení § 159 odst. 8, kde je stanoveno, že „Peněžité nároky státu zanikají smrtí vojáka, s výjimkou nároků, o kterých bylo pravomocně rozhodnuto nebo které byly vojákem před jeho smrtí

⁵⁰ PICHRT, Jan, Jiří KAUCKÝ, Martin KOPECKÝ a kol. *Zákon o státní službě: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 262.

⁵¹ § 328 odst. 1 ZP.

⁵² PICHRT, Jan, Jiří KAUCKÝ, Martin KOPECKÝ a kol. *Zákon o státní službě: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 262.

⁵³ § 328 odst. 2 ZP.

⁵⁴ § 159 odst. 6 VojZ.

⁵⁵ § 159 odst. 7 VojZ.

*písemně uznány co do důvodů i výše, a nároků na náhradu škody způsobené úmyslně nebo ztrátou předmětů svěřených vojákově na písemné potvrzení.*⁵⁶

SPBS k peněžítým právům v rámci § 212 odst. 1 stanovuje, že „*Nárok na náhradu za bolest a za ztížení společenského uplatnění zaniká smrtí příslušníka. Ostatní peněžité nároky nezanikají.*“⁵⁷ Dále pak je v rámci SPBS k peněžítým právům v rámci § 212 odst. 2 uvedeno, že „*Nároky ze služebního poměru až do výše trojnásobku průměrného služebního příjmu příslušníka přecházejí na jeho manžela, a není-li jej, na jeho děti, a není-li manžela ani dětí, na rodiče, jestliže s ním žili v době smrti v domácnosti. Jestliže není těchto osob, nároky se stávají předmětem dědictví.*“⁵⁸ Vedle toho SPBS definuje také zánik peněžítých práv zaměstnavatele, tedy bezpečnostního sboru, vůči jeho příslušníkovi, a to tak, že SPBS prostřednictvím § 212 odst. 3 uvádí, že „*Peněžité nároky bezpečnostního sboru zanikají smrtí příslušníka, s výjimkou nároků, o kterých bylo pravomocně rozhodnuto nebo které byly příslušníkem před jeho smrtí písemně uznány co do důvodů i výše, a nároků na náhradu škody způsobené úmyslně.*“⁵⁹

Ustanovení § 328 odst. 1 věty první ZP, kde je uvedeno, že „*Peněžité práva zaměstnance jeho smrtí nezanikají*“⁶⁰, nestanovuje žádné výjimky z peněžítých práv zaměstnanců. Tomu tak není u SPBS a stejně tak tomu tak není u VojZ. V případě SPBS existuje výjimka z peněžítých práv příslušníků bezpečnostních sborů, a to výjimka, která je uvedena v ustanovení § 212 odst. 1 věty první, kde je stanoveno, že „*Nárok na náhradu za bolest a za ztížení společenského uplatnění zaniká smrtí příslušníka.*“⁶¹ V případě VojZ je obdobná výjimka obsažena v ustanovení § 159 odst. 6, kde je stanoveno, že „*Nárok na náhradu za bolest a za ztížení společenského uplatnění smrtí vojáka zaniká.*“⁶² Oproti tomu, jak již uvedeno shora, ZSS peněžité práva státních zaměstnanců neupravuje. Na druhou stranu v ustanovení § 144 odst. 1 ZSS je stanoveno, že „*Odměňování státních zaměstnanců se řídí zákoníkem práce, není-li stanoveno jinak.*“⁶³

⁵⁶ § 159 odst. 8 VojZ.

⁵⁷ § 212 odst. 1 SPBS.

⁵⁸ § 212 odst. 2 SPBS.

⁵⁹ § 212 odst. 3 SPBS.

⁶⁰ § 328 odst. 1 ZP.

⁶¹ § 212 odst. 1 SPBS.

⁶² § 159 odst. 6 VojZ.

⁶³ § 144 odst. 1 ZSS.

V této souvislosti, tedy v souvislosti s absencí příslušných ustanovení týkajících se peněžitých práv státních zaměstnanců, kteří zemřeli, v ZSS, proběhlo 15. 06. 2018 zasedání poradního sboru náměstka ministra vnitra pro státní službu k ZSS, na kterém by přijat závěr č. 24 - Přejchod peněžitých práv zemřelého státního zaměstnance, který uvádí, že „*V případě smrti státního zaměstnance bude na přechod jeho peněžitých práv aplikováno ustanovení § 328 odst. 1 zákoníku práce, podle něhož platová práva státního zaměstnance přecházejí až do výše trojnásobku jeho průměrného měsíčního výdělku postupně na jeho manžela, děti a rodiče, jestliže s ním žili v době smrti ve společné domácnosti. Předmětem dědictví se tato platová práva stávají, není-li těchto osob nebo jde-li o platová práva nad stanovenou výši.*“⁶⁴

Navzdory obsahu samotného závěru č. 24 ze zasedání poradního sboru náměstka ministra vnitra pro státní službu k ZSS – Přejchod peněžitých práv zemřelého státního zaměstnance, se domnívám, že by bylo vhodné provést v rámci legislativního procesu novelizaci ZSS, a to tak, aby ZSS obsahoval samostatné ustanovení týkající se peněžitých práv zemřelého státního zaměstnance, dále pak, aby obsahoval také samostatné ustanovení týkající se zániku peněžitých práv služebního úřadu vůči státnímu zaměstnanci, který zemřel. K tomuto se přiklání také Pichrt a Kopecký v komentáři k ZSS z roku 2020, kde je citace z prvního vydání komentáře k ZSS z roku 2015, která uvádí: „*Nespatřujeme žádný důvod, pro takovéto – v porovnání s pracovníprávními vztahy – zhoršené postavení státních zaměstnanců a máme za to, že služební zákon je v tomto ohledu třeba odpovídajícím způsobem v krátké době novelizovat.*“⁶⁵ Vedle toho je třeba také uvést, že navzdory obsahu samotného závěru č. 24, který přijal na svém zasedání poradní sbor náměstka ministra vnitra pro státní službu k ZSS, a to dne 15. 06. 2018, kde uvádí, že je možné aplikovat ZP, respektive ustanovení § 328 odst. 1 ZP na státní zaměstnance pro případ jejich smrti, uvádí poradní sbor v odůvodnění závěru č. 24, že taktéž považuje za vhodné provést novelizaci ZSS, aby obsahoval ustanovení týkající se peněžitých práv zemřelého státního zaměstnance a

⁶⁴ Závěr č. 24 ze zasedání poradního sboru náměstka ministra vnitra pro státní službu k ZSS, ze dne 15. 6. 2018, Přejchod peněžitých práv zemřelého státního zaměstnance, Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/sluzba/soubor/ps-180615-zaver-c-24-pdf.aspx>.

⁶⁵ PICHRT, Jan, Jiří KAUCKÝ, Martin KOPECKÝ a kol. *Zákon o státní službě: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 262-263.

ustanovení týkající se zániku peněžitých práv služebního úřadu vůči zemřelému státnímu zaměstnanci.⁶⁶

Ustanovení ZSS, které by upravovalo peněžitá práva státních zaměstnanců, kteří zemřeli, tedy přechod peněžitých práv zemřelého státního zaměstnance, a ustanovení ZSS, které by upravovalo zánik peněžitých práv služebního úřadu vůči zemřelému státnímu zaměstnanci, by mohlo vypadat následujícím způsobem:

1) pro peněžitá práva zemřelého státního zaměstnance: Peněžitá práva státního zaměstnance jeho smrtí nezanikají. Do výše odpovídající trojnásobku jeho průměrného měsíčního výdělku přecházejí platová práva ze služebního poměru uvedeného v § 20 postupně na jeho manžela, děti a rodiče, jestliže s ním žili v době smrti ve společné domácnosti; předmětem dědictví se stávají, není-li těchto osob.⁶⁷

2) pro zánik peněžitých práv služebního úřadu vůči zemřelému státnímu zaměstnanci: Peněžitá práva služebního úřadu zanikají smrtí státního zaměstnance, s výjimkou práv, o kterých bylo pravomocně rozhodnuto nebo která byla státním zaměstnancem před jeho smrtí písemně uznána co do důvodů i výše, a práv na náhradu škody způsobené úmyslně.⁶⁸

3. 1. 2 Skončení služebního poměru na dobu určitou

Právní událostí, na jejímž základě dochází ke skončení služebního poměru státního zaměstnance, je také skončení služebního poměru, který byl sjednán na dobu určitou. V takovém případě dochází ke skončení služebního poměru státního zaměstnance uplynutím doby, na kterou byl jeho služební poměr sjednán⁶⁹, přičemž „*doba trvání služebního poměru musí být stanovena konkrétním časovým údajem, časovým obdobím, dobou trvání určitých činností nebo konkrétním datem neohrazenou objektivně zjiřitelnou skutečností.*“⁷⁰ Podporu pro shora uvedenou citaci týkající se doby trvání, lze nalézt v judikátu, a to konkrétně v rozsudku Nejvyššího soudu České republiky.⁷¹

⁶⁶ Závěr č. 24 ze zasedání poradního sboru náměstka ministra vnitra pro státní službu k ZSS, ze dne 15. 6. 2018, Přechod peněžitých práv zemřelého státního zaměstnance, Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/sluzba/soubor/ps-180615-zaver-c-24-pdf.aspx>.

⁶⁷ § 328 odst. 1 ZP.

⁶⁸ § 328 odst. 2 ZP.

⁶⁹ VAVERA, František, Petr HULINSKÝ, Petr MLSNA, Pavel MATES, Kristina CHRÁSTKOVÁ, Jiří DOLEŽÍLEK a Jindřich ŠKODA. *Zákon o státní službě s poznámkami*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 116.

⁷⁰ Čl. 3 odst. 1 Metodického pokynu náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 1/2020, kterým se stanoví podrobnosti ke skončení služebního poměru. Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/ViewFile.aspx?docid=22348560>.

⁷¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 05. 09. 2001, sp. zn. 21 Cdo 1990/2000.

Pro případ sjednání služebního poměru na dobu určitou, neexistuje žádná právní norma, která by určovala, že státní zaměstnanec musí být ze strany služebního orgánu informován, a to přede dnem, kterým uplyne doba určitá jeho služebního poměru, že uplynutím doby, na níž byl služební poměr sjednán, dojde ke skončení jeho služebního poměru. Navzdory tomu, že zákonná povinnost seznámit státního zaměstnance se shora uvedenou skutečností neexistuje, to neznamená, že služební orgán nemůže státního zaměstnance s touto skutečností seznámit. Není to nijak právně vyloučeno, ba naopak to lze považovat za vhodné. Bude-li tak učiněno, lze takovéto seznámení státního zaměstnance považovat za sdělení upravené zákonem č. 500/2004 Sb., správním řádem (dále jen „SŘ“), konkrétně v rámci části čtvrté SŘ.⁷² Vhodnost seznámení státního zaměstnance se skutečností shora popsanou, lze spatřit v možnosti předcházet případným sporům, kdy by se například rozhodl státní zaměstnanec dovolávat neinformování o skončení služebního poměru na dobu určitou, a to i přesto, že povinnost tohoto charakteru není v rámci žádné právní normy zakotvena. Lze konstatovat, že informování státního zaměstnance může být preventivním prostředkem pro předcházení budoucím sporům, kdy i státní zaměstnanec bude mít k dispozici doklad o informování, kterým bude postaveno najisto, že byl informován a nebude tak mít důvod se domáhat neinformování.

3.2 Skončení služebního poměru rozhodnutím služebního orgánu

Ke skončení služebního poměru rozhodnutím služebního orgánu dochází v taxativně vymezených případech, se kterými ZSS spojuje skončení služebního poměru rozhodnutím služebního orgánu. V případě, že některý z důvodů stanovených ZSS nastane, musí služební orgán vydat rozhodnutí o skončení služebního poměru, a to i kdyby nechtěl, neboť dikce ZSS zní jasně a určitě. Naplněním důvodu tedy musí dojít ke skončení služebního poměru.^{73, 74} V tomto lze nalézt rozdíl mezi služebním poměrem státního zaměstnance dle ZSS a mezi pracovním poměrem zaměstnance dle ZP, neboť v případě pracovního poměru zaměstnance dle ZP není nutné, tedy není striktně stanoveno, že musí dojít k ukončení pracovněprávního vztahu mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, ale

⁷² Čl. 3 odst. 2 Metodického pokynu náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 1/2020, kterým se stanoví podrobnosti ke skončení služebního poměru. Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/ViewFile.aspx?docid=22348560>.

⁷³ § 72 odst. 1 ZSS.

⁷⁴ PICHRT, Jan, Jiří KAUCKÝ, Martin KOPECKÝ a kol. *Zákon o státní službě: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 266.

je zde dán prostor pro zaměstnavatele, aby si sám vyhodnotil, zda chce, aby došlo k rozvázání pracovního poměru zaměstnance, existuje-li pro rozvázání pracovněprávního vztahu důvod, nebo zda se zaměstnavatel rozhodne ponechat si daného zaměstnance v pracovním poměru i nadále.⁷⁵ Zaměstnavatel v soukromé sféře má prostor zohlednit dosavadní pracovní výkony zaměstnance, může zohlednit osobní a pracovní vazby a další okolnosti, pro které se může rozhodnout, a to navzdory důvodu (důvodům) pro skončení. Může tak nadále spolupracovat se zaměstnancem na bázi pracovněprávního vztahu. Toto není správnímu orgánu umožněno.

S vydáním rozhodnutí o skončení služebního poměru je spojeno několik podmínek. Před vydáním rozhodnutí musí proběhnout řízení ve věci skončení služebního poměru, v rámci něhož musí být dán státnímu zaměstnanci prostor seznámit se s podklady pro vydání rozhodnutí a musí mu být dán rovněž prostor se k takovým podkladům vyjádřit.⁷⁶ Rozhodnutí o skončení služebního poměru tak nemůže být první úkon v řízení.⁷⁷ Poskytnutím prostoru státnímu zaměstnanci, aby si mohl prostudovat podklady pro vydání rozhodnutí, stejně tak dání prostoru státnímu zaměstnanci k projevení svého názoru na podklady, aby mu nebyla případně odepřena spravedlnost, je nutností.

V otázce zahájení řízení, které musí předcházet samotnému rozhodnutí, se použijí příslušná ustanovení SŘ.⁷⁸ SŘ spojuje se zahájením řízení možnost zahájení řízení z moci úřední a na žádost.⁷⁹ V případě řízení ve věci skončení služebního poměru se bude jednat zpravidla o zahájení z moci úřední, byť to neznamená, že nemůže za určité situace dojít k zahájení řízení ve věci skončení služebního poměru také na základě žádosti podané státním zaměstnancem.⁸⁰

Rozhodnutí o skončení služebního poměru státního zaměstnance, které vzejde z řízení ve věci skončení služebního poměru, má povahu správního aktu.⁸¹

⁷⁵ ERÉNYI, Tereza, Diana KANTOROVÁ a Daniel VEJSADA. *Vyznejte se v zákoně o státní službě: podle právní úpravy k 30. listopadu 2016*. Brno: BizBooks, 2017, s. 136.

⁷⁶ Čl. 8 odst. 3 Metodického pokynu náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 1/2020, kterým se stanoví podrobnosti ke skončení služebního poměru. Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/ViewFile.aspx?docid=22348560>.

⁷⁷ § 165 ZSS.

⁷⁸ § 160 ZSS.

⁷⁹ § 45, § 46 SŘ.

⁸⁰ PICHRT, Jan, Jiří KAUCKÝ, Martin KOPECKÝ a kol. *Zákon o státní službě: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 266.

⁸¹ KOTTNAUER, Antonín, Jan PŘIB, Helena ÚLEHLOVÁ a Ludmila TOMANDLOVÁ. *Zákon o státní službě*. Ostrava: Sagit, 2015, s. 166.

Jedná se totiž o akt v konkrétní věci, tedy ve věci skončení služebního poměru státního zaměstnance, o akt směřující vůči jmenovitě určené osobě, tedy státnímu zaměstnanci, o němž se vedlo řízení předcházející vydání správního aktu, a jedná se o akt, který je vydán služebním orgánem, tedy se jedná o akt jednostranné povahy, kdy sice je před vydáním dán prostor státnímu zaměstnanci se v dané věci vyjádřit (projevit svůj pohled na věc), ovšem samotný akt není projevem dvoustranné či vícestranné dohody, ale jak již shora uvedeno, je povahy jednostranné.⁸²

S vydáním rozhodnutí souvisí dále potřeba oznámení rozhodnutí o skončení služebního poměru státnímu zaměstnanci, jehož se týká. Na oznámení rozhodnutí státnímu zaměstnanci, vůči němuž dané rozhodnutí směřuje, se použije příslušné ustanovení SŘ. Jedná se o ustanovení § 72 odst. 1 SŘ, ze kterého lze vyvodit, že státnímu zaměstnanci lze rozhodnutí o skončení jeho služebního poměru doručit prostřednictvím dvou forem. Může se jednat o doručení rozhodnutí, které bude mít písemnou podobu nebo může být forma doručení podoby ústní. V prvním případě se bude jednat o doručení do rukou státního zaměstnance, zatímco bude-li podoba doručení formy ústní, bude mít rozhodnutí konkrétní podobu doručení takovou, že bude vyhlášeno. Ústní podoba doručení je možná toliko za situace, že se státní zaměstnanec rozhodne svobodně a podle své vůle svého práva na písemnou formu doručení zřici. Podmínkou ale je, že to není platnou právní úpravou vyloučeno.⁸³

Se skončením služebního poměru státního zaměstnance rozhodnutím služebního orgánu se pojí také otázka stanovení přesného data, tedy dne, jehož uplynutím právě dojde k samotnému skončení služebního poměru státního zaměstnance rozhodnutím služebního orgánu. Jak již vyplývá z podstaty tohoto druhu skončení služebního poměru, tak se pojí s vydáním rozhodnutí ze strany služebního orgánu, a proto i samotné rozhodnutí má vliv na otázku, kdy přesně ke skončení služebního poměru dojde, a to tak, že ZSS předpokládá, že dojde k doručení rozhodnutí, kdy den doručení rozhodnutí je klíčový pro počátek běhu lhůty, neboť po tomto dni následuje zákonem stanovená lhůta, jejímž uplynutím dochází již ke skončení služebního poměru státního zaměstnance. ZSS stanovuje 2 lhůty, a to lhůtu 60 dnů a lhůtu 10 dnů. Ustanovení § 72 odst. 4 ZSS stanovuje,

⁸² KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021, s. 156.

⁸³ § 72 odst. 1 SŘ.

za jaké situace se uplatňuje lhůta 60 dnů a za jaké situace se uplatňuje lhůta 10 dnů.⁸⁴

3. 2. 1 Skončení služebního poměru z důvodů neschopnosti státního zaměstnance dostát požadavku občanství

Požadavek občanství je v souvislosti se služebním poměrem státního zaměstnance významný nejen v případě, kdy se řeší skončení služebního poměru státního zaměstnance, ale svůj význam má rovněž v případě převedení na jiné služební místo a v případě přijetí do služebního poměru.⁸⁵

Pro případ skončení služebního poměru státního zaměstnance v souvislosti s nemožností státního zaměstnance dostát potřebě občanství, je potřeba uvést, že z ustanovení § 72 odst. 1 písm. a) ZSS vyplývá, že spojení otázky občanství a otázky skončení služebního poměru státního zaměstnance nastává za situace, kdy státní zaměstnanec není schopen dostát ke splnění potřebě občanství země, která patří mezi členské země Evropské unie, eventuálně občanství země, která je smluvně vázána Dohodou o Evropském hospodářském prostoru.⁸⁶ Zde lze najít odlišnost ve formulaci oproti požadavku na přijetí do služebního poměru, neboť z ustanovení § 25 odst. 1 písm. a) ZSS vyplývá, že ten, kdo má zájem, aby došlo k jeho přijetí k výkonu služby do služebního poměru, musí v určitých případech splňovat požadavek, aby jeho státní občanství bylo české.⁸⁷ Odlišnost lze nalézt v tom, že zatímco pro případ skončení služebního poměru státního zaměstnance ZSS požaduje pozbytí občanství země, která patří mezi členské země Evropské unie, eventuálně občanství země, která je smluvně spjata s Dohodou o Evropském hospodářském prostoru⁸⁸, tak v případě přijetí do služebního poměru je po žadateli, který má zájem vykonávat službu ve služebním poměru, je za určitých situací požadováno státní občanství České republiky.⁸⁹ K tomuto Pichrt a Kopecký uvádějí: „*Nedomníváme se však, že by to mělo přinášet jakékoliv komplikace - § 72 odst. 1 písm. a) ZSS prostě jen zahrnul pod „občanství členského státu Evropské unie“ i občanství České republiky, když se vyvaroval použití zájmena „jiného.“*“⁹⁰

⁸⁴ § 72 odst. 4 ZSS.

⁸⁵ § 25 odst. 1 písm. a), § 25 odst. 4, § 61 odst. 1 písm. f), § 72 odst. 1 písm. a) ZSS.

⁸⁶ § 72 odst. 1 písm. a) ZSS.

⁸⁷ § 25 odst. 1 písm. a) ZSS.

⁸⁸ § 72 odst. 1 písm. a) ZSS.

⁸⁹ § 25 odst. 1 písm. a) ZSS.

⁹⁰ PICHRT, Jan, Jiří KAUCKÝ, Martin KOPECKÝ a kol. *Zákon o státní službě: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 266.

Lze konstatovat, že absence občanství České republiky v ustanovení § 72 odst. 1 písm. a) ZSS je logická, neboť samotným pozbytím občanství České republiky nemusí dojít ke skončení služebního poměru státního zaměstnance, ale může dojít, a to právě ve smyslu ustanovení § 61 odst. 1 písm. f) ZSS, k jeho převedení na služební místo, kde nebude vyžadováno splňovat občanství České republiky, ale bude dostačující občanství jiné členské země Evropské unie, eventuálně země, která je smluvně spjata s Dohodou o Evropském hospodářském prostoru.⁹¹ V některých případech je v souladu se systemizací schválenou vládou České republiky a v souladu se služebním předpisem vydaným příslušným služebním orgánem, nutným předpokladem pro přijetí a následně nutnou požadavkem při výkonu služby státní občanství České republiky. Jedná se zpravidla o služební místa, pro jejichž řádný výkon je zapotřebí vnímat potřebu veřejného zájmu.⁹² Potřebu bližšího vztahu ke státu je potřeba vnímat v kontextu toho, že státní občanství je spojením mezi občanem a státem, tedy je určitým „poutem“, které občana váže ke státu a stát váže k občanovi. Občan má vůči státu povinnosti, ale stejně tak práva, přičemž obdobně to platí pro stát, který má vůči občanovi určité povinnosti, ale stejně tak jako občan vůči státu, tak i stát vůči občanovi má určitá práva. Práva a povinnosti lze vnímat napříč všemi možnými oblastmi lidského života. Spojení mezi občanem a státem má rovněž rovinu právní, která se projevuje prostřednictvím právní úpravy.⁹³

K otázce pozbytí státního občanství České republiky by bylo vhodné doplnit, že ochrana státního občanství je zakotvena na ústavněprávní úrovni. „*Nikdo nemůže být proti své vůli zbaven státního občanství*“⁹⁴ Jediným způsobem, jak může dojít k pozbytí státního občanství státního zaměstnance je, že se sám dobrovolně rozhodne pozbýt státního občanství České republiky. Aby mohl státní zaměstnanec pozbýt státního občanství České republiky, musí být kumulativně naplněno několik podmínek daných zákonem č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákonem o státním občanství České

⁹¹ § 61 odst. 1 písm. f), § 72 odst. 1 písm. a) ZSS.

⁹² § 25 odst. 4 ZSS.

⁹³ VAVERA, František, Petr HULINSKÝ, Petr MLSNA, Pavel MATES, Kristina CHRÁSTKOVÁ, Jiří DOLEŽÍLEK a Jindřich ŠKODA. *Zákon o státní službě s poznámkami*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 117.

⁹⁴ Čl. 12 odst. 2 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústavy České republiky.

republiky). Vedle toho musí státní zaměstnanec podat prohlášení o vzdání se státního občanství České republiky.⁹⁵

Ve vztahu k otázce skončení služebního poměru státního zaměstnance a s tím souvisejícím důvodem skončení v podobě státního občanství České republiky, lze ještě upozornit na jednu, dle mého názoru problematickou záležitost související se skončením služebního poměru státního zaměstnance, a to je-li důvodem pro skončení služebního poměru nemožnost státního zaměstnance dostat potřebě státního občanství České republiky. Konkrétně se jedná o skutečnost, že Pichrt a Kopecký uvádějí: „*V případě, že by státní zaměstnanec přestal splňovat požadavek občanství České republiky, avšak zůstal by občanem jiného členského státu Evropské unie nebo občanem státu, který je smluvním státem Dohody o Evropském hospodářském prostoru, a přitom byl na služebním místě, pro které je vyžadováno podle vládou stanovené systemizace výslovně státní občanství České republiky (viz § 25 odst. 4), byl by dán důvod ke skončení služebního poměru dle § 72 odst. 1 písm. c).*“⁹⁶ Toto shora uvedené by dle mého názoru bylo možné a vhodné řešit jinak. Domnívám se, že pokud by nastala shora uvedená situace, tedy že by došlo u státního zaměstnance vykonávajícího službu ve služebním poměru ke ztrátě jeho občanství České republiky⁹⁷, tedy pokud by nebyl schopen dostat potřebě občanství České republiky pro dané služební místo, v rámci něhož službu vykonává a pro nějž je občanství České republiky nutnou podmínkou⁹⁸, a to vše za situace, že by mu však nadále náleželo „pouto“ v podobě občanství k jiné zemi, která je členskou zemí Evropské unie, případně by měl „pouto“ v podobě občanství k zemi, která je na základě smluvního vztahu součástí Dohody o Evropském hospodářském prostoru⁹⁹, pak by dle mého názoru nebyl dán důvod pro skončení služebního poměru ve smyslu § 72 odst. 1 písm. c) ZSS¹⁰⁰, a to ze dvou důvodů. První z nich je, že ustanovení § 72 odst. 1 písm. c) ZSS nepředpokládá skončení ve smyslu tohoto ustanovení z důvodu nemožnosti státního zaměstnance dostat potřebě

⁹⁵ § 40 odst. 1, § 40 odst. 2 zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky).

⁹⁶ PICHRT, Jan, Jiří KAUCKÝ, Martin KOPECKÝ a kol. *Zákon o státní službě: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 266.

⁹⁷ § 61 odst. 1 písm. f) ZSS.

⁹⁸ § 25 odst. 1 písm. a), § 25 odst. 4 ZSS.

⁹⁹ PICHRT, Jan, Jiří KAUCKÝ, Martin KOPECKÝ a kol. *Zákon o státní službě: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 266.

¹⁰⁰ § 72 odst. 1 písm. c) ZSS.

občanství¹⁰¹, kdy o důvodech skončení v souladu s § 72 odst. 1 písm. c) ZSS bude „hovořeno“ v podkapitole 3.2.3. Druhým důvodem je, že by dle mého názoru bylo na danou situaci potřebné a vhodné aplikovat ustanovení § 61 odst. 1 písm. f) ZSS, v souladu s nímž by došlo k převedení státního zaměstnance na služební místo, kde by nebylo nutné splňovat požadavek občanství České republiky.¹⁰² Až za situace, kdy by takové služební místo nebylo volné,^{103, 104} by mělo dojít, dle mého názoru, ke skončení služebního poměru, kdy zde bych se dále domníval, že by se nemělo jednat o skončení ve smyslu § 72 odst. 1 písm. c) ZSS, ale ve smyslu § 72 odst. 1 písm. d) ZSS.¹⁰⁵

3. 2. 2 Skončení služebního poměru státního zaměstnance z důvodu služebních hodnocení s nevyhovujícími výsledky

Služební hodnocení má svůj význam nejen v otázce skončení služebního poměru státního zaměstnance, ale svůj význam má také v případě, kdy má státní zaměstnanec zájem o kariérní posun v rámci státní služby či slouží jako zpětná vazba pro státního zaměstnance, jak si při výkonu služby vykonávané v rámci služebního poměru, počíná. Svůj význam má služební hodnocení také při přechodu státního zaměstnance na jiné služební místo, které bude vykonávat v rámci služebního úřadu odlišného od toho, kde pracoval doposud.¹⁰⁶ Návaznost služebního hodnocení lze nalézt také ve vztahu ke vzdělání státního zaměstnance, a to proto, že ustanovení § 155 odst. 4 ZSS uvádí, že „*Služební hodnocení dále obsahuje stanovení individuálních cílů pro další osobní rozvoj státního zaměstnance.*“¹⁰⁷ K rozvoji státního zaměstnance slouží prohlubování jeho vzdělání, jehož rozsah je potřeba vnímat v mezích zákonného ustanovení § 107 odst. 1 ZSS.¹⁰⁸ Služební hodnocení dále zasahuje do otázky odměňování státního

¹⁰¹ PICHRT, Jan, Jiří KAUCKÝ, Martin KOPECKÝ a kol. *Zákon o státní službě: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 267.

¹⁰² § 61 odst. 1 písm. f) ZSS.

¹⁰³ § 62 odst. 1 ZSS.

¹⁰⁴ PICHRT, Jan, Jiří KAUCKÝ, Martin KOPECKÝ a kol. *Zákon o státní službě: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 268.

¹⁰⁵ § 72 odst. 1 písm. c), § 72 odst. 1 písm. d) ZSS.

¹⁰⁶ KRATOCHVÍLOVÁ, Eva. *Několik poznámek ke služebnímu hodnocení státních zaměstnanců*. Praceamzda.cz [online]. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, 21.10.2016 [cit. 2022-02-07]. Dostupné z: <https://www.praceamzda.cz/clanky/nekolik-poznamek-ke-sluzebnimu-hodnoceni-statnich-zamestnancu>.

¹⁰⁷ § 155 odst. 4 ZSS.

¹⁰⁸ § 107 odst. 1 ZSS.

zaměstnance, a to když výsledky služebního hodnocení státního zaměstnance mohou ovlivnit výši osobního příplatku státního zaměstnance.¹⁰⁹

Služební hodnocení je spojeno s 5 stupni hodnocení, přičemž pro naplnění předpokladu pro skončení služebního poměru státního zaměstnance, je nutné získat hodnocení uvedené v ZSS v rámci § 155 odst. 3 písm. e), tedy že výsledky státního zaměstnance jsou nevyhovující.¹¹⁰ Takovéto hodnocení musí získat státní zaměstnanec dvakrát po sobě. Poté je naplněn důvod pro skončení služebního poměru rozhodnutím služebního orgánu.¹¹¹ V této souvislosti je vhodné upozornit na ustanovení § 155 odst. 4 ZSS účinné od 01. 01. 2015 do 28. 02. 2019, které stanovovalo 4 stupně hodnocení státního zaměstnance.¹¹² Z toho lze vyvodit, že současná právní úprava vztahující se ke služebnímu hodnocení státního zaměstnance, tedy příslušná ustanovení ZSS v účinném znění, jsou pro státní zaměstnance příznivější. Rozšíření služebního hodnocení ze 4 na 5 stupňů hodnocení, tedy že namísto původních 4 možností, jaký může být závěr služebního hodnocení státního zaměstnance, nyní může být hodnocen státní zaměstnanec v rámci 5 možných závěrů služebního hodnocení, umožnilo rozšíření škály hodnocení a může tak dojít k zmírnění případných nedostatků v rámci 5 stupňů hodnocení. Rozšíření služebního hodnocení ze 4 na 5 stupňů je důsledek „*novelizace ZSS provedené zák. č. 35/2019 Sb.*“¹¹³

V předchozím odstavci již bylo uvedeno, že služební hodnocení s nevyhovujícím výsledkem musí získat státní zaměstnanec dvakrát. Další podmínkou je, že se musí jednat o služební hodnocení, která byla vydána po sobě.¹¹⁴ V praxi se jedná o proces, kdy nejprve je státní zaměstnanec seznámen s výsledky služebního hodnocení prvního, kdy poté nadále vykonává službu ve služebním poměru, přičemž druhé služebního hodnocení může být uskutečněno až ve chvíli, kdy ode dne, kdy byl státní zaměstnanec seznámen s nevyhovujícími výsledky prvního ze služebních hodnocení, uplyne 90 dnů, které musel daný státní zaměstnanec odsloužit při výkonu státní služby ve služebním poměru.¹¹⁵ Pokud i následující služební hodnocení bude spojeno se závěrem o nevyhovujících

¹⁰⁹ § 149 odst. 1 ZSS.

¹¹⁰ § 155 odst. 3 ZSS.

¹¹¹ § 72 odst. 1 písm. b) ZSS.

¹¹² § 155 odst. 4 ZSS ve znění účinném od 01. 01. 2015 do 28. 02. 2019.

¹¹³ PICHRT, Jan, Jiří KAUCKÝ, Martin KOPECKÝ a kol. *Zákon o státní službě: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 266.

¹¹⁴ § 72 odst. 1 písm. b) ZSS.

¹¹⁵ § 155 odst. 9 ZSS.

výsledcích státního zaměstnance při výkonu státní služby ve služebním poměru, zakládá to důvod pro skončení služebního poměru státního zaměstnance rozhodnutím služebního orgánu.¹¹⁶

Od postupu směřujícímu proti státnímu zaměstnanci, je potřeba odlišit částečně odlišný postup, který je uplatňován vůči osobě představeného. V případě představeného totiž dojde nejprve k jeho odvolání ze služebního místa představeného, a to pokud bude naplněno ustanovení § 60 odst. 1 písm. b) ZSS, které uvádí: „*Ten, kdo představeného na dané služební místo jmenoval, jej z tohoto služebního místa odvolá, jen pokud služební hodnocení obsahuje závěr o tom, že ve službě dosahoval nevyhovujících nebo dostačujících výsledků.*“¹¹⁷ Odvolání ze služebního místa představeného neznamena, že tímto dochází automaticky ke skončení služebního poměru státního zaměstnance. V případě odvolání je daný státní zaměstnanec, který byl odvolán ze služebního místa představeného, převeden na služební místo odlišné od toho, ze které byl odvolán.¹¹⁸ Bude se jednat o služební místo, které pro něj bude vhodné. Vyloučit nelze, a to v případě, že pro daného státního zaměstnance nebude existovat služební místo, které by pro něj bylo vhodné a na něž by mohl být zařazen, ani zařazení mimo výkon služby. V takovém případě by se jednalo o důvod organizační. Služební hodnocení, na jehož základě byl státní zaměstnanec odvolán ze služebního místa představeného, může hrát podstatnou roli při skončení služebního poměru daného státního zaměstnance, a to proto, že ho lze považovat za jedno ze služebních hodnocení, které, jsou-li vydány po sobě, tak dojde k naplnění předpokladu pro skončení služebního poměru státního zaměstnance. Na základě tohoto lze konstatovat, že může dojít ke skončení služebního poměru státního zaměstnance na základě 1 služebního hodnocení v souvislosti s výkonem služby na služebním místě představeného a na základě 1 služebního hodnocení v souvislosti s výkonem služby na služebním místě odlišném od služebního místa, ze kterého byl státní zaměstnanec odvolán, kdy druhé služební hodnocení vůči němu bylo vydáno již jako vůči státnímu zaměstnanci, který nevykonává službu na služebním místě představeného.¹¹⁹

¹¹⁶ § 72 odst. 1 písm. b) ZSS.

¹¹⁷ § 60 odst. 1 písm. b) ZSS.

¹¹⁸ § 61 odst. 1 písm. b) ZSS.

¹¹⁹ ERÉNYI, Tereza, Diana KANTOROVÁ a Daniel VEJSADA. *Vyznejte se v zákoně o státní službě: podle právní úpravy k 30. listopadu 2016*. Brno: BizBooks, 2017, s. 137.

Státní zaměstnanec má možnost proti služebnímu hodnocení uplatnit námitky.¹²⁰ Naopak nemůže vůči služebnímu hodnocení uplatnit stížnost.¹²¹ V této souvislosti je vhodné uvést, že služební hodnocení nelze považovat za rozhodnutí ve smyslu SŘ.^{122, 123}

Státní zaměstnanec může v rámci ochrany svých práv uplatnit vůči rozhodnutí o skončení služebního poměru odvolání, kdy v takovém případě může být podrobena kontrole taktéž služební hodnocení, na jehož základě služební orgán rozhodoval o skončení služebního poměru státního zaměstnance. Zjistí-li se při kontrole, že služební hodnocení vykazuje nesoulad s příslušnou právní úpravou, bude potřeba vydat nové. Obdobně je možné postupovat v případě, že bylo vydáno rozhodnutí směřující proti státnímu zaměstnanci, který byl na jeho základě odvolán ze služebního místa, v rámci něhož vykonával službu jako představený¹²⁴

3. 2. 3. Skončení služebního poměru státního zaměstnance z důvodu neschopnosti splnit jiný předpoklad potřebný k výkonu služby

Další z možných důvodů, který vede ke skončení služebního poměru státního zaměstnance rozhodnutím služebního orgánu, nastává za situace, kdy státní zaměstnanec nespĺňuje určité předpoklady nutné pro řádný výkon služby.¹²⁵ Podstatou tohoto druhu skončení služebního poměru je, že státní zaměstnanec v minulosti daný předpoklad splňoval, avšak během výkonu státní služby ve služebním poměru takový předpoklad splňovat přestal, kdy důvodem může být nějaká událost (okolnost) nezávislá na státním zaměstnanci, eventuálně ale také jednání daného státního zaměstnance. V této souvislosti je vhodné doplnit, že důvodem ztráty předpokladu pro výkon státní služby nesmí být zavinění služebního úřadu. Pokud by na zavinění měl služební úřad podíl, tedy pokud by služební úřad zavinění zapříčinil, nebyl by naplněn důvod pro skončení služebního poměru státního zaměstnance rozhodnutím služebního orgánu z důvody nesplňování

¹²⁰ § 156a ZSS.

¹²¹ § 157 odst. 1, § 159 odst. 2 písm. j) ZSS.

¹²² § 159 odst. 2 písm. j) ZSS.

¹²³ PICHRT, Jan, Jiří KAUCKÝ, Martin KOPECKÝ a kol. *Zákon o státní službě: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 267.

¹²⁴ § 168 odst. 3 ZSS.

¹²⁵ § 72 odst. 1 písm. c) ZSS.

daného předpokladu, který je potřebný pro možnost řádného výkonu státní služby státním zaměstnancem ve služebním poměru.¹²⁶

Pro vymezení důvodů, které vedou ke skončení služebního poměru státního zaměstnance ve smyslu ustanovení § 72 odst. 1 písm. c) ZSS, je potřebné a vhodné uvést, že ustanovení § 72 odst. 1 písm. c) ZSS je nutno vnímat v kontextu ustanovení § 25 odst. 1 ZSS. V ustanovení § 25 odst. 1 ZSS lze nalézt důvody, jejichž naplněním je dána možnost ke skončení služebního poměru ve smyslu ustanovení § 72 odst. 1 písm. c) ZSS. Je však potřeba ustanovení § 25 odst. 1 ZSS vnímat v širších souvislostech, a to v kontextu dalších ustanovení ZSS, kdy pomocí vylučovací metody lze dospět k závěru, že některé důvody pro skončení služebního poměru nebudou důvodem pro skončení služebního poměru ve smyslu ustanovení § 72 odst. 1 písm. c) ZSS.^{127, 128}

Nelze pod skončení služebního poměru ve smyslu ustanovení § 72 odst. 1 písm. c) ZSS zařadit jako důvod pro skončení služebního poměru otázky spojené s občanstvím¹²⁹, neboť v případě, že státní zaměstnanec přestane být státní občanem České republiky, tak to je důvod k převedení na služební místo, pro něž není vyžadováno, aby byl státní zaměstnanec občanem České republiky¹³⁰, ale postačí být občanem země, které patří mezi členské země Evropské unie, eventuálně být státním občanem země, která je na základě smluvního principu součástí Dohody o Evropském hospodářském prostoru.¹³¹ V případě, že státní zaměstnanec nesplňuje ani občanství státu Evropské unie, ani státu, který je na základě smluvního principu součástí Dohody o Evropském hospodářském prostoru, pak je dán důvod pro skončení služebního poměru státního zaměstnance, avšak nikoliv ve smyslu § 72 odst. 1 písm. c) ZSS, ale ve smyslu ustanovení § 72 odst. 1 písm. a) ZSS.¹³²

Vyloučit lze také skončení služebního poměru státního zaměstnance ve smyslu ustanovení § 72 odst. 1 písm. c) ZSS z důvodu omezení svéprávnosti¹³³,

¹²⁶ VAVERA, František, Petr HULINSKÝ, Petr MLSNA, Pavel MATES, Kristina CHRÁSTKOVÁ, Jiří DOLEŽÍLEK a Jindřich ŠKODA. *Zákon o státní službě s poznámkami*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 118.

¹²⁷ § 25 odst. 1, § 72 odst. 1 písm. c) ZSS.

¹²⁸ Čl. 6 odst. 2 Metodického pokynu náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 1/2020, kterým se stanoví podrobnosti ke skončení služebního poměru. Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/ViewFile.aspx?docid=22348560>.

¹²⁹ § 72 odst. 1 písm. c) ZSS.

¹³⁰ § 61 odst. 1 písm. f) ZSS.

¹³¹ § 25 odst. 1 písm. a) ZSS.

¹³² § 72 odst. 1 písm. a) ZSS.

¹³³ § 72 odst. 1 písm. c) ZSS.

neboť v případě omezení svéprávnosti, má-li to být důvod pro skončení služebního poměru, tak se jedná o skončení služebního poměru ze zákona.¹³⁴ Obdobným případem, jako v případě svéprávnosti, je pozbytí bezúhonnosti, kdy i v tomto případě se jedná, má-li být pozbytí bezúhonnosti důvodem pro skončení služebního poměru, o skončení služebního poměru ze zákona.¹³⁵

Důvodem, který by vedl ke skončení služebního poměru státního zaměstnance rozhodnutím služebního orgánu ve smyslu ustanovení § 72 odst. 1 písm. c) ZSS¹³⁶, nemůže být ani věk státního zaměstnance. V tomto případě je potřeba vycházet z logiky, že přijít o věk z logiky věci nelze, kdy věk je potřeba vnímat toliko jako požadavek kladený na žadatele, který má zájem stát se státním zaměstnancem, kdy musí dosáhnout požadovaného věku za účelem přijetí do služebního poměru za účelem výkonu státní služby, avšak v rovině skončení služebního poměru tento požadavek významu pozbývá.¹³⁷ Výjimkou by mohlo být, pokud by se zjistilo, že státní zaměstnanec nikdy nedosáhl věku 18 let, tedy že je státní zaměstnanec mladší věku 18 let a nejedná-li se o nějaké práce pomocného charakteru ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 písm. k) ZSS.¹³⁸ V případě, že by se zjistilo, že státní zaměstnanec nikdy věku 18 let nedosáhl a navzdory tomu vykonává službu ve služebním poměru, pak by se mohlo jednat o situaci, kdy státní zaměstnanec, a to v době, kdy byl žadatelem žádajícím o přijetí do služebního poměru, záměrně předložil například padělané listiny¹³⁹, případně učinil jiná jednání, která mohla mít za následek, že se vydával za osobu starší 18 let. V takovém případě by se ale mohl vystavit riziku trestního stíhání, kdy pokud by byl odsouzen, tak i možnému skončení služebního poměru ze zákona.¹⁴⁰

Na základě této vylučovací metody lze dojít k jasnému závěru, že důvody pro skončení služebního poměru státního zaměstnance ve smyslu ustanovení § 72 odst. 1 písm. c) ZSS, lze hledat toliko v návaznosti na problematiku vzdělání státního zaměstnance a v návaznosti na problematiku zdravotní způsobilosti státního zaměstnance pro řádný výkon služby ve smyslu ustanovení § 25 odst. 1 písm. e) ZSS v případě vzdělání a ve smyslu ustanovení § 25 odst. 1 písm. f) ZSS

¹³⁴ § 25 odst. 1 písm. c), § 74 odst. 1 písm. d) ZSS.

¹³⁵ § 25 odst. 1 písm. d), § 74 odst. 1 písm. a), § 74 odst. 1 písm. b) ZSS.

¹³⁶ § 72 odst. 1 písm. c) ZSS.

¹³⁷ § 25 odst. 1 písm. b) ZSS.

¹³⁸ § 2 odst. 1 písm. k) ZSS.

¹³⁹ § 348 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku.

¹⁴⁰ § 74 odst. 1 písm. a), § 74 odst. 1 písm. b) ZSS.

v případě zdravotní způsobilosti.^{141, 142} „*Předpoklady uvedené v § 25 odst. 1 musí státní zaměstnanec splňovat po celou dobu výkonu služby*“¹⁴³, což je nutná podmínka, která musí být dodržena.

*„K nesplnění předpokladu dosažení vzdělání stanoveného zákonem o státní službě může dojít v návaznosti na řízení o vyslovení neplatnosti vykonání státní zkoušky nebo její součásti na veřejné vysoké škole, soukromé vysoké škole, státní vysoké škole, popř. bude-li rozhodnuto o zrušení osvědčení o uznání rovnocennosti zahraničního vysvědčení v České republice nebo rozhodnutí o uznání platnosti zahraničního vysvědčení v České republice (nostrifikace), anebo osvědčení o uznání vysokoškolského vzdělání v České republice.“*¹⁴⁴ Za řízení, na jejichž konci dochází k vyslovení neplatnosti součásti státní zkoušky, případně dokonce vyslovení neplatnosti celé státní zkoušky, tak za taková řízení je nutné považovat řízení ve smyslu zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákona o vysokých školách).¹⁴⁵

V případě otázky zdravotní způsobilosti státního zaměstnance vykonávajícího státní službu ve služebním poměru na služebním místě, je potřeba se na tuto problematiku dívat v kontextu Závěru č. 16 ze zasedání poradního sboru náměstka ministra vnitra pro státní službu k ZSS ze dne 8. září 2017 - Plnění poskytovaná při skončení služebního poměru v důsledku pozbyetí zdravotní způsobilosti potřebné pro výkon státní služby, kdy z něho vyplývá, že nastane-li situace, kdy státní zaměstnanec není ve zdravotním stavu, který by mu umožňoval řádně vykonávat službu, přičemž takovýto nepříznivý zdravotní stav bude nadále pokračovat, kdy nebude státní zaměstnanec nadále moci vykonávat službu i dalších 6 měsíců, a to vše za předpokladu, že na nepříznivém zdravotním stavu nenese vinu služební úřad a rovněž za předpokladu, že neexistuje služební místo, na kterém by navzdory svému zdravotnímu stavu takový státní zaměstnanec mohl vykonávat řádně státní službu, pak je naplněn důvod, aby služební orgán začal řešit skončení

¹⁴¹ § 25 odst. 1 písm. e), § 25 odst. 1 písm. f), § 72 odst. 1 písm. c) ZSS.

¹⁴² Čl. 6 odst. 2 Metodického pokynu náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 1/2020, kterým se stanoví podrobnosti ke skončení služebního poměru. Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/ViewFile.aspx?docid=22348560>.

¹⁴³ § 34 odst. 1 ZSS.

¹⁴⁴ Čl. 6 odst. 3 Metodického pokynu náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 1/2020, kterým se stanoví podrobnosti ke skončení služebního poměru. Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/ViewFile.aspx?docid=22348560>.

¹⁴⁵ § 47c, § 47d, § 47e, § 47f, § 47g zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákona o vysokých školách).

služebního poměru takto zdravotně nezpůsobilého státního zaměstnance.¹⁴⁶ Délka nemožnosti výkonu služby je ovlivněna zákonem č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách (dále jen „ZSZS“).¹⁴⁷

Otázka zdravotní způsobilosti vstupuje do rozhodování o skončení služebního poměru státního zaměstnance dále v případě, kdy se státní zaměstnanec nechce nechat podrobit lékařské prohlídce.¹⁴⁸ Jak uvádí metodický pokyn náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 1/2020, kterým se stanoví podrobnosti ke skončení služebního poměru ve znění 1. aktualizace ze dne 01. 11. 2021 v Čl. 6 odst. 6 „*se státní zaměstnanec opakovaně odmítá dostavit na periodickou, příp. mimořádnou pracovnělékařskou prohlídku*“¹⁴⁹ „*Odmítne-li se státní zaměstnanec dostavit na pracovnělékařskou prohlídku, uplatní se fikce zdravotní nezpůsobilosti pro výkon služby na daném služebním místě.*“¹⁵⁰ Tato fikce vyplývá z ustanovení § 43 odst. 8 ZSZS.¹⁵¹ V případě státního zaměstnance, který se rozhodne nepodrobit lékařské prohlídce, tak vzhledem k fikci zdravotní nezpůsobilosti nastává situace, kdy služební orgán musí zajistit převedení takového státního zaměstnance na služební místo odlišné od služebního místa, v rámci něhož nemůže nadále službu vykonávat vzhledem ke shora uvedené fikci. Než bude státní zaměstnanec na odlišné služební místo převeden, musí se podrobit lékařské prohlídce, a to za účelem toho, zda je zdravotně způsobilý pro řádný výkon služby na tomto služebním místě odlišném od toho, v rámci něhož vzhledem k fikci zdravotní nezpůsobilosti nemůže nadále vykonávat službu. Pokud státní zaměstnanec i v tomto případě odmítne podrobení se lékařské prohlídce, tak v takovém případě bude na státního zaměstnance opět hleděno jako na zdravotně nezpůsobilého, následkem čehož nastane fikce zdravotní nezpůsobilosti. Pakliže již dvakrát došlo k fikci zdravotní nezpůsobilosti, služební orgán převede státního zaměstnance na služební místo jiné, a to služební místo odlišné od služebního místa, se kterým se pojí první fikce zdravotní nezpůsobilosti, a služební místo odlišné od služebního

¹⁴⁶ Závěr č. 16 ze zasedání poradního sboru náměstka ministra vnitra pro státní službu k ZSZS, ze dne 8. září 2017, Plnění poskytovaná při skončení služebního poměru v důsledku pozbytí zdravotní způsobilosti potřebné pro výkon státní služby, Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/sluzba/soubor/ps-170908-zaver-c-16-pdf.aspx>.

¹⁴⁷ § 43 odst. 4 ZSZS.

¹⁴⁸ § 43 odst. 8 ZSZS.

¹⁴⁹ Čl. 6 odst. 6 Metodického pokynu náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 1/2020, kterým se stanoví podrobnosti ke skončení služebního poměru. Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/ViewFile.aspx?docid=22348560>.

¹⁵⁰ Tamtéž.

¹⁵¹ § 43 odst. 8 ZSZS.

místa, se kterým se pojí v pořadí již druhá fikce zdravotní nezpůsobilosti. Opět tomuto převedení musí ale předcházet lékařská prohlídka, která pakliže bude opět ze strany státního zaměstnance neakceptována, tedy že se státní zaměstnanec nepodrobí ani tentokrát zdravotní prohlídce za účelem zjištění, zda je služební místo pro něj vhodné, bude státní zaměstnanec považován za zdravotně nezpůsobilého i pro výkon služby na služebním místě odlišném od služebního místa spojeného s první fikcí zdravotní nezpůsobilosti a odlišném od služebního místa spojeného s v pořadí již druhou fikcí zdravotní nezpůsobilosti. Pokud výše uvedený postup spojený s aktivitou služebního orgánu za účelem nalezení vhodného služebního místa pro státního zaměstnance, na které by mohl být převeden, vyzní naprázdno, tedy že se nepodaří najít vhodné služební místo pro státního zaměstnance, a to z důvodu opakované fikce zdravotní nezpůsobilosti, pak je dán důvod pro skončení služebního poměru, avšak vydání rozhodnutí musí předcházet řízení v dané věci, kdy musí být dán státnímu zaměstnanci prostor se v dané věci vyjádřit, tedy projevit svůj pohled na věc, a dále musí být naplněna podmínka toho, že než bude započato s aktivitou ze strany služebního orgánu za účelem najetí vhodného služebního místa pro státního zaměstnance za účelem převedení, tak o tom musí být dotčený státní zaměstnanec poučen, tedy musí být seznámen se skutečností, že pakliže se bude vyhýbat lékařské prohlídce, bude existovat důvod pro služební orgán, aby s ním ukončil jeho služební poměr.¹⁵² Při skončení služebního poměru s takovýmto státním zaměstnancem se bude vycházet z ustanovení § 72 odst. 1 písm. c) ZSS.¹⁵³

3. 2. 4. Skončení služebního poměru státního zaměstnance z důvodů organizačních

*„Služební orgán rozhodne o skončení služebního poměru, uplynula-li marně doba, po kterou byl státní zaměstnanec zařazen mimo výkon služby z organizačních důvodů.“*¹⁵⁴ Ustanovení § 72 odst. 1 písm. d) ZSS je třeba vnímat v kontextu s ustanovením § 62 odst. 1 ZSS. Podstatou je, že státní zaměstnanec nevykonává službu, neboť není služebního místa, v rámci něhož by službu mohl vykonávat. Pakliže nebude takového služebního místa, v rámci něhož by mohl státní

¹⁵² Čl. 6 odst. 6 Metodického pokynu náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 1/2020, kterým se stanoví podrobnosti ke skončení služebního poměru. Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/ViewFile.aspx?docid=22348560>.

¹⁵³ § 72 odst. 1 písm. c) ZSS.

¹⁵⁴ § 72 odst. 1 písm. d) ZSS.

zaměstnanec službu vykonávat, a to po dobu 6 měsíců následujících po zařazení mimo výkon služby, pak je dán důvod pro skončení služebního poměru.¹⁵⁵

Za situace, kdy státní zaměstnanec nevykonává službu, což je následek zařazení takového státní zaměstnanec mimo výkon služby vlivem organizačních důvodů, tak takovému státnímu zaměstnanci náleží plat ve výši 80 % jeho měsíčního platu, který mu náležel před zařazení mimo výkon služby.¹⁵⁶

3. 2. 5. Odbytné, odchodné

Se skončením služebního poměru státního zaměstnance souvisí také otázka jeho možných finančních nároků, kdy tím je myšleno odbytné a odchodné.¹⁵⁷

Odbytné je poskytováno státnímu zaměstnanci, který vykonával službu ve služebním poměru na služebním místě a nastal u něj důvod pro skončení jeho služebního poměru. Podmínkou pro to, aby mu mohlo být vyplaceno odbytné, je výkon služby ve služebním poměru na dobu neurčitou, nikoliv na dobu určitou, dále pak podmínka, aby byla doba, po kterou státní zaměstnanec vykonává trvale službu ve služebním poměru, nepřetržitá. Mezi podmínky, bez nichž by nemohlo být odbytné státnímu zaměstnanci vyplaceno, patří také podmínka vycházející z ustanovení § 72 odst. 1 písm. d) ZSS. Výše odbytného je závislá na délce doby, tedy se odvíjí od skutečnosti, jak dlouho státní zaměstnanec vykonával službu ve služebním poměru po dobu, která byla nepřetržitá, tedy že nedošlo k jakémukoliv jejímu přerušeni.¹⁵⁸

Ustanovení § 72 odst. 2 ZSS stanovuje: „*Při nepřetržité době trvání služebního poměru nepřesahující 3 roky přísluší odbytné ve výši trojnásobku měsíčního platu, nepřesahující 6 let, ale přesahující 3 roky, přísluší odbytné ve výši šestinásobku měsíčního platu, nepřesahující 9 let, ale přesahující 6 let, přísluší odbytné ve výši devítinásobku měsíčního platu, přesahující 9 let přísluší odbytné ve výši dvanáctinásobku měsíčního platu státního zaměstnance.*“¹⁵⁹ V této souvislosti lze dle mého názoru hovořit o ne příliš vhodně formulovaném ustanovení § 72 odst. 2 ZSS, neboť dané znění nestanovuje na jisto, jak se bude postupovat v případě, že

¹⁵⁵ ZSS, ve znění pozdějších předpisů, § 62 odst. 1: „*Nemůže-li být státní zaměstnanec v případech uvedených v § 61 odst. 1 písm. b) až h) nebo § 61 odst. 2 písm. a) převeden na jiné služební místo, protože žádné vhodné není volné, nebo nemůže-li být v případech uvedených v § 70 odst. 3 zařazen na volné služební místo, zařadí se mimo výkon služby, nejdéle však na 6 měsíců.*“

¹⁵⁶ § 62 odst. 2 ZSS.

¹⁵⁷ § 72 odst. 2, § 115 ZSS.

¹⁵⁸ § 72 odst. 1 písm. d), § 72 odst. 2 ZSS.

¹⁵⁹ § 72 odst. 2 ZSS.

nastane hraniční situace, tedy pokud bude služba státního zaměstnance trvat 3 roky, 6 let, nebo eventuálně 9 let. Domnívám se tak, že vzhledem k hraničním bodům 3 let, 6 let, eventuálně 9 let, by bylo vhodné, aby došlo k novelizaci ZSS, kdy by bylo v rámci zpřesnění postaveno na jisto, jaká bude výše odbytného, nastane-li nějaký z hraničních bodů, a aby byla právní úprava jistá, dostatečně určitá a neumožňovala různý právní výklad, který by mohl být v rozporu se zásadou předvídatelnosti práva. Na stejný nedostatek ustanovení § 72 odst. 2 ZSS upozorňují také Pichrt a Kopecký, když navíc uvádějí, že otázku výše odbytného za situace, bude-li služba státního zaměstnance trvat 3 roky, 6 let, eventuálně 9 let, vyřeší v budoucnu soudy, kdy oni budou v praxi moci řešit případné spory o výši odbytného.¹⁶⁰

Institut odchodného je spojen s otázkou zdraví státního zaměstnance. Podstatou tohoto institutu je spojení otázky skončení služebního poměru státního zaměstnance, otázky jeho zdraví a otázky odchodného jakožto finanční plnění za zdravotní stav státního zaměstnance, který má vazbu na výkon státní služby státním zaměstnancem, který je dlouhodobého charakteru a který neumožňuje návrat státního zaměstnance do takového zdravotního stavu, který by byl dostačující pro výkon státní služby, neboť nemůže dlouhodobě dostát potřebě takového zdravotního stavu, který je pro řádný výkon státní služby státním zaměstnancem ve služebním poměru na služební místě potřebný.¹⁶¹

Závěr č. 16 ze zasedání poradního sboru náměstka ministra vnitra pro státní službu k ZSS ze dne 8. září 2017 – Plnění poskytovaná při skončení služebního poměru v důsledku pozbyetí zdravotní způsobilosti potřebné pro výkon státní služby uvádí k otázce zdravotního stavu, a to v souvislosti s otázkou odchodného a v souvislosti s otázkou skončení služebního poměru státního zaměstnance, že v případě zdravotního stavu, který je nevyhovující dlouhodobě pro výkon služby, že se jedná o „*onemocnění způsobené služebním úrazem nebo nemocí z povolání nebo ohrožení touto nemocí*“¹⁶² a dále pak uvádí, že odchodné náleží „*i při skončení služebního poměru na dobu určitou.*“¹⁶³

¹⁶⁰ PICHRT, Jan, JIRÍ KAUCKÝ, MARTIN KOPECKÝ a kol. *Zákon o státní službě: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 268.

¹⁶¹ § 115 odst. 1 ZSS.

¹⁶² Závěr č. 16 ze zasedání poradního sboru náměstka ministra vnitra pro státní službu k ZSS, ze dne 8. září 2017, Plnění poskytovaná při skončení služebního poměru v důsledku pozbyetí zdravotní způsobilosti potřebné pro výkon státní služby, Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/sluzba/soubor/ps-170908-zaver-c-16-pdf.aspx>.

¹⁶³ Tamtéž.

V souvislosti s odchodným bylo judikováno, že v případě řízení o odchodném se jedná o řízení, které je zahajováno výhradně na základě žádosti státního zaměstnance, tedy nikoliv z moci úřední.¹⁶⁴

Výše odchodného je stanovena ZSS striktně, a to ve vztahu k měsíčnímu platu státního zaměstnance jako jeho dvanáctinásobek, kdy takto přesné formulované ustanovení neumožňuje žádný prostor pro jakékoliv nejasnosti. Takto formulované ustanovení týkající se výše odchodného je jasné, určité a umožňuje předvídatelnost práva.¹⁶⁵

Zatímco odbytné je spojeno s důvody dle § 72 odst. 1 písm. d) ZSS a je spojeno toliko se služebním poměrem na dobu neurčitou¹⁶⁶, tak odchodné je v otázce důvodů vymezeno úžeji, a to tak, že je spojeno výhradně s otázkou zdraví státního zaměstnance, a to za situace, kdy má dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav státního zaměstnance, v důsledku čehož je zdravotně nezpůsobilý pro výkon služby, spojitost s výkonem státní služby. Zároveň v případě odchodného není zákonné omezení jen na služební poměr na dobu neurčitou.¹⁶⁷

V otázce odbytného a odchodného bylo Závěrem č. 16 ze zasedání poradního sboru náměstka ministra vnitra pro státní službu k ZSS ze dne 8. září 2017 uvedeno, že není možný souběh odbytného a odchodného, kdy nastane-li situace, kdy státní zaměstnanec má podle zákonných parametrů nárok na odbytné i odchodné, pak mu může být vyplaceno toliko odchodné. Odchodné je co do výše vyšší, případně alespoň stejné výše jako odbytné.¹⁶⁸

3.3. Skončení služebního poměru státního zaměstnance na základě jeho žádosti

Skončení služebního poměru na základě žádosti státního zaměstnance je jednou z možností skončení služebního poměru státního zaměstnance, který vykonává státní službu ve služebním poměru na určitém služebním místě. Tento způsob skončení se pojí jednak s vydáním rozhodnutí ze strany služebního orgánu, ale tomu musí předcházet žádost podaná státním zaměstnancem, který má zájem

¹⁶⁴ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 14. 10. 2019, č. j. 10 A 11/2018-55.

¹⁶⁵ § 115 odst. 1 ZSS.

¹⁶⁶ § 72 odst. 2 ZSS.

¹⁶⁷ § 115 odst. 1 ZSS.

¹⁶⁸ Závěr č. 16 ze zasedání poradního sboru náměstka ministra vnitra pro státní službu k ZSS, ze dne 8. září 2017, Plnění poskytovaná při skončení služebního poměru v důsledku pozbyetí zdravotní způsobilosti potřebné pro výkon státní služby, Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/sluzba/soubor/ps-170908-zaver-c-16-pdf.aspx>.

přestat vykonávat službu ve služebním poměru na služebním místě a chce, aby došlo ke skončení jeho služebního poměru. Žádost, kterou státní zaměstnanec podává, musí mít dle dikce ZSS písemnou formu.¹⁶⁹ Jako problematické se může jevit v rámci ustanovení § 73 věty první ZSS slovní spojení „může skončit“, což vybízí k myšlence, že služební poměr státního zaměstnance na základě jeho žádosti skončit nemusí.^{170, 171} Své stanovisko k formulaci věty první § 73 ZSS uvádějí také Pichrt a Kopecký, a to když nejprve komparují ustanovení § 73 ZSS s ustanovením § 56 služebního zákona, kde slovní spojení „může skončit“ nebylo obsaženo, neboť služební zákon uváděl toliko „skončí“.¹⁷² Z komentáře pak dále vyplývá, že se kloní k názoru, že přechod od „skončí“ ke slovnímu spojení „může skončit“ vnímají jako „pouze formulační změnu, jejíž dvojznačnost lze překonat.“¹⁷³ Oproti tomu Mlsna překážku slovního spojení „může skončit“ ani nepředpokládá, a to když uvádí, že „*Služební poměr, k jehož skončení dojde na základě žádosti státního zaměstnance.*“¹⁷⁴ Na základě shora uvedených názorů se lze přiklonit spíše k názoru, že služební poměr skončit musí. K tomuto přesvědčení mne vede především uvědomění si názoru, že v České republice je na ústavněprávní úrovni zakázáno kohokoliv nutit do práce,¹⁷⁵ což lze chápat jako jeden ze znaků demokratického právního státu, za který lze Českou republiku považovat.¹⁷⁶ Otázku zákazu kohokoliv nutit k práci je třeba dále vnímat také v kontextu Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, která na zákaz kohokoliv nutit k práci, stejně tak na další podobná práva, myslí.¹⁷⁷ Přesto se nabízí otázka, zda by nebylo vhodné provést novelizaci ustanovení § 73 ZSS, protože se lze důvodně domnívat, a to s odkazem na názory odborné veřejnosti, s odkazem na předchozí právní úpravu služebního zákona i s odkazem na to, že není v ZSS nijak specifikováno, kdy by služební poměr skončit měl a kdy by služební orgán nemusel

¹⁶⁹ § 73 ZSS.

¹⁷⁰ PICHRT, Jan, Jiří KAUCKÝ, Martin KOPECKÝ a kol. *Zákon o státní službě: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 273.

¹⁷¹ § 73 ZSS.

¹⁷² PICHRT, Jan, Jiří KAUCKÝ, Martin KOPECKÝ a kol. *Zákon o státní službě: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 273.

¹⁷³ Tamtéž.

¹⁷⁴ VAVERA, František, Petr HULINSKÝ, Petr MLSNA, Pavel MATES, Kristina CHRÁSTKOVÁ, Jiří DOLEŽÍLEK a Jindřich ŠKODA. *Zákon o státní službě s poznámkami*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 119.

¹⁷⁵ Čl. 9 odst. 1 usnesení ČNR č. 2/1993 Sb., Listiny základních práv a svobod České republiky.

¹⁷⁶ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, Čl. 1 odst. 1: „Česká republika je svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana.“

¹⁷⁷ Čl. 4 odst. 2 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

umožnit skončení služebního poměru státního zaměstnance, že by novelizace přispěla k větší předvídatelnosti práva, zajistila by větší míru určitosti právní úpravy a mohla by přispět k zamezení rozvíjení úvah nad tím, jak je ustanovení § 73 ZSS chápáno, eventuálně jak má být chápáno, tedy jaký měl zákonodárce úmysl, co změnou ze „skončí“ na slovní spojení „může skončit“ přesně myslel a co to bude znamenat v praxi.

Rozhodnutí, jehož vydání je jednou z podmínek, aby mohlo dojít ke skončení služebního poměru na základě žádosti státního zaměstnance, lze považovat za správní akt.¹⁷⁸ Jedná se o rozhodnutí vydané v konkrétní věci, tedy ve věci skončení služebního poměru na základě žádosti státního zaměstnance, jedná se o rozhodnutí, které směřuje vůči konkrétní osobě, kterou je státní zaměstnanec, a jedná se o rozhodnutí, které vydává služební orgán, z čehož lze odvodit, že je to jednostranný akt.¹⁷⁹

V rámci rozhodnutí o skončení služebního poměru musí služební orgán uvést, kdy dojde ke skončení služebního poměru, tedy v rámci rozhodnutí o skončení služebního poměru státního zaměstnance musí být postaveno na jisto, jakým dnem služební poměr státního zaměstnance skončí. Takové skončení je v rámci rozhodnutí spojeno s uplynutím určité doby, přičemž aby bylo takové skončení služebního poměru v souladu se ZSS, tak platí, že musí skončit nejdéle do 60 dnů, kdy skutečností určující počátek, tedy od kdy plyne doba, jejímž uplynutím dojde ke skončení služebního poměru státního zaměstnance, je den, kdy byla podána žádost ze strany státního zaměstnance. Zatímco rozhodnutí služebního orgánu o skončení služebního poměru musí obsahovat den, ke kterému dojde ke skončení služebního poměru státního zaměstnance,¹⁸⁰ žádost, která vydání rozhodnutí o skončení služebního poměru státního zaměstnance předchází, takový den obsahovat nemusí, byť to zároveň nevylučuje právo státního zaměstnance, aby takový den v žádosti uvedl, přičemž uvede-li státní zaměstnanec takový den v žádosti, je to spojeno se závazkem pro služební orgán, který na základě tohoto nemůže v rámci rozhodnutí o skončení služebního poměru státního zaměstnance

¹⁷⁸ KOTTNAUER, Antonín, Jan PŘIB, Helena ÚLEHLOVÁ a Ludmila TOMANDLOVÁ. *Zákon o státní službě*. Ostrava: Sagit, 2015, s. 169.

¹⁷⁹ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021, s. 156.

¹⁸⁰ § 73 ZSS.

stanovit jako den skončení služebního poměru státního zaměstnance den, který by nastal přede dnem, který v žádosti státní zaměstnanec označil.¹⁸¹

V souvislosti se skončením služebního poměru na základě žádosti státního zaměstnance se nabízí otázka, co by se stalo, kdyby státní zaměstnanec v rámci žádosti o skončení jeho služebního poměru uvedl jako datum skončení služebního poměru datum, které by mělo nastat až po 60 dnech od doby, kdy státní zaměstnanec podal žádost o skončení služebního poměru.¹⁸² Ustanovení § 73 ZSS takovou možnou situaci neupravuje.¹⁸³ V této souvislosti se nabízí jako vhodné provést komparaci s obdobnou situací, která by se týkala zaměstnance v pracovněprávním vztahu dle ZP. Bude-li se jednat o zaměstnance v pracovněprávním poměru dle ZP, je možné uplatnit princip dohody, kdy zaměstnanec a jeho zaměstnavatel nemají ZP znemožněno se dohodnout na termínu skončení pracovního poměru pozdějším, což může být praktické jak pro zaměstnance, tak pro zaměstnavatele, kdy zaměstnavatel má možnost využít služeb zaměstnance delší dobu a může si najít lépe potřebnou náhradu, a to třeba i s pomocí zaměstnance, na jehož místo by měl nový zaměstnanec nastoupit, přičemž zaměstnanec má jistotu práce na určité časové období, které může být delší než v případě státního zaměstnance v obdobné situaci, dále pak může zaměstnanec prokázat vůči svému dosavadnímu zaměstnavateli dobrou vůli, kdy mu neodejde v době, kdy by třeba nestihl za tohoto zaměstnance najít potřebnou náhradu v krátké době. Týká-li se obdobná situace státního zaměstnance, tak postup možný pro zaměstnance v pracovněprávním vztahu, který uplatní vůči svému zaměstnavateli, státní zaměstnanec uplatnit vůči státu nemůže.¹⁸⁴ Ustanovení § 73 ZSS stanovuje jasně a určitě, že „*Rozhodnutí o skončení služebního poměru se vydá tak, aby služební poměr skončil do 60 dnů ode dne podání žádosti.*“¹⁸⁵ Pichrt a Kopecký jako možný způsob řešení situace uvádějí následující: „*Státnímu zaměstnanci lze v takovém případě doporučit, aby vzal žádost o skončení služebního poměru, jakožto žádost podle správního řádu, zpět (viz § 45 odst. 4 SpŘ) a následně podal žádost opětovně tak, aby v žádosti uvedený den skončení služebního poměru byl dnem ne vzdálenějším než 60 dnů od podání*

¹⁸¹ PICHRT, Jan, , Jiří KAUCKÝ, Martin KOPECKÝ a kol. *Zákon o státní službě: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 274.

¹⁸² PICHRT, J., KOPECKÝ, M. *Poznámka ke skončení služebního poměru na základě žádosti státního zaměstnance*. Právní rozhledy. 11/2016, s. 402 – 404.

¹⁸³ § 73 ZSS.

¹⁸⁴ PICHRT, J., KOPECKÝ, M. *Poznámka ke skončení služebního poměru na základě žádosti státního zaměstnance*. Právní rozhledy. 11/2016, s. 402 – 404.

¹⁸⁵ § 73 ZSS.

žádosti.¹⁸⁶ S tímto postupem se nelze jinak než ztotožnit, neboť po důkladném zamyšlení se nad touto problematikou nelze jinak než konstatovat, že jakýkoliv jiný postup by byl v přímém rozporu s ustanovením § 73 ZSS.

Na příkladu možné dohody mezi zaměstnancem pracujícím v pracovním poměru a jeho zaměstnavatelem na straně jedné a na příkladu obdobné situace v případě státního zaměstnance vykonávajícím službu ve služebním poměru a státu na straně druhé, je dobře vidět značný rozdíl mezi soukromou a veřejnou sférou, kdy sféra veřejná se musí držet striktně stanovených pravidel, od kterých není možné odchýlení, zatímco sféra soukromá dává širší prostor nalézt efektivněji vhodné řešení situace, přičemž soukromá sféra není tolik svázaná formálností. Navzdory tomu je ale potřeba říci, že striktní stanovení pravidel ve veřejné sféře má svůj význam, neboť sféra veřejná hospodáří s finančními prostředky občanů, a proto musí být transparentní, jasná a předvídatelná a případné možné uvolnění v oblasti podmínek ve vztahu ke státním zaměstnancům by mohlo způsobit, že by stát jednal v různých případech odlišně, což by mohlo být projevem porušení rovného přístupu k občanům. V důsledku toho pak ale nemůže být natolik efektivní jako sféra soukromá a nemůže některé situace vyřešit natolik efektivně a účelně.

Ustanovení § 73 ZSS skýtá pro státního zaměstnance problém v otázce, co činit, nebude-li ze strany služební orgánu vydáno rozhodnutí o skončení služebního poměru státního zaměstnance, který podal žádost o skončení jeho služebního poměru.¹⁸⁷ Ustanovení § 73 ZSS v tomto ohledu mlčí. Je potřebné si uvědomit, že ke skončení služebního poměru bez vydání rozhodnutí dojít nemůže, neboť právě ustanovení § 73 ZSS spojuje skončení služebního poměru na základě žádosti státního zaměstnance s vydáním rozhodnutí, což lze vyvodit z dikce ustanovení § 73 ZSS.¹⁸⁸ Proto se jako vhodný způsob řešení nabízí učinit potřebné kroky, které povedou k odstranění nečinnosti ze strany služební orgánu. Státní zaměstnanec může za tímto účelem „*podat podnět k uplatnění opatření proti nečinnosti, případně může podat žalobu proti nečinnosti služební orgánu.*“¹⁸⁹

¹⁸⁶ PICHRT, J., KOPECKÝ, M. *Poznámka ke skončení služebního poměru na základě žádosti státního zaměstnance*. Právní rozhledy. 11/2016, s. 402 – 404.

¹⁸⁷ VAVERA, František, Petr HULINSKÝ, Petr MLSNA, Pavel MATES, Kristina CHRÁSTKOVÁ, Jiří DOLEŽÍLEK a Jindřich ŠKODA. *Zákon o státní službě s poznámkami*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 119.

¹⁸⁸ § 73 ZSS.

¹⁸⁹ ERÉNYI, Tereza, Diana KANTOROVÁ a Daniel VEJSADA. *Vyznejte se v zákoně o státní službě: podle právní úpravy k 30. listopadu 2016*. Brno: BizBooks, 2017, s. 143.

Další problém, který v této souvislosti vyvstává, je problematika toho, zda má státní zaměstnanec v případě, že není ze strany služebního orgánu vydáno rozhodnutí o skončení služebního poměru, a to není-li rozhodnutí vydáno ode dne, kdy podal státní zaměstnanec žádost o skončení jeho služebního poměru, do 60 dnů, právo přestat vykonávat službu, pakliže 60 dnů, během kterých by muselo dojít ke skončení služebního poměru státního zaměstnance, uplynulo. V tomto se názory odborné veřejnosti různí, kdy Mlsna je názoru, že navzdory trvajícím služebnímu poměru není povinností státního zaměstnance nadále vykonávat službu, tedy chodit do místa výkonu služby a službu vykonávat. Rovněž uvádí, že za takové situace služební úřad zase nemá povinnost vyplácet takovému státnímu zaměstnanci plat.¹⁹⁰ Oproti tomu Erényi vnímá tuto problematiku tak, že státní zaměstnanec nemůže službu přestat vykonávat, neboť výkon služby je jeho povinností, kterou má až do doby, než dojde ke skončení služebního poměru.¹⁹¹ V tomto ohledu se přiklání k názoru prvnímu, tedy názoru, který vyjádřil Mlsna, byť se k němu přiklání pouze částečně. Vzhledem ke znění ustanovení § 73 věty poslední ZSS, která uvádí, že „*Rozhodnutí o skončení služebního poměru se vydá tak, aby služební poměr skončil do 60 dnů ode dne podání žádosti.*“¹⁹², z čehož jednoznačně vyplývá povinnost služebního orgánu vydat rozhodnutí o skončení služebního poměru¹⁹³, tak se lze ztotožnit s názorem, že není důvod, aby v době po uplynutí 60 dnů státní zaměstnanec nadále plnil výkon služby¹⁹⁴, neboť služební poměr měl již správně skončit, kdyby služební orgán nejednal v rozporu se ZSS, konkrétně s ustanovení § 73 ZSS.¹⁹⁵ Neztotožňuji se však v otázce nevyplácení platu státnímu zaměstnanci, byť toliko částečně. Služební poměr státního zaměstnance neskončil, a to z důvodu, který je na straně služebního orgánu, který nerozhodl o skončení služebnímu poměru, a proto nevidím důvod pro to, aby státnímu zaměstnanci nenáležel plat. Takto to vnímám v rovině morálky a spravedlnosti. Oproti tomu je však potřeba uvést, že ZSS povinnost odpovídající závazku vyplatit státnímu zaměstnanci plat

¹⁹⁰ VAVERA, František, Petr HULINSKÝ, Petr MLSNA, Pavel MATES, Kristina CHRÁSTKOVÁ, Jiří DOLEŽÍLEK a Jindřich ŠKODA. *Zákon o státní službě s poznámkami*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 119.

¹⁹¹ ERÉNYI, Tereza, Diana KANTOROVÁ a Daniel VEJSADA. *Vyznejte se v zákoně o státní službě: podle právní úpravy k 30. listopadu 2016*. Brno: BizBooks, 2017, s. 143.

¹⁹² § 73 ZSS.

¹⁹³ Tamtéž.

¹⁹⁴ VAVERA, František, Petr HULINSKÝ, Petr MLSNA, Pavel MATES, Kristina CHRÁSTKOVÁ, Jiří DOLEŽÍLEK a Jindřich ŠKODA. *Zákon o státní službě s poznámkami*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 119.

¹⁹⁵ § 73 ZSS.

pro dobu po uplynutí 60 dnů nestanovuje.¹⁹⁶ Jako východisko bych v tomto ohledu viděl provedení novelizace ZSS. Bylo by dle mého názoru vhodné v rámci ZSS stanovit, že nedojde-li ze strany služební orgánu k vydání rozhodnutí o skončení služebního poměru státního zaměstnance v zákonem stanovené době, pak buďto dojde automaticky ke skončení služebního poměru státního zaměstnance, nebo jako druhá varianta by mohlo být pokračování služebního poměru státního zaměstnance, který by neměl povinnost vykonávat službu, ale do doby, než by služební orgán vydal rozhodnutí o skončení jeho služebního poměru, tak by mu nadále náležel plat.

V případě skončení služebního poměru na základě žádosti státního zaměstnance lze provést komparaci s podobným institutem pracovního poměru charakteru upraveným ZP. Jedná se o komparaci s rozvázáním pracovního poměru zaměstnance, který se rozhodl podat výpověď. Společným znakem těchto dvou institutů je, že je vyžadováno aktivní jednání ze strany státního zaměstnance v případě podání žádosti a ze strany zaměstnance v případě podání výpovědi. Společným znakem může být také fakt, že jak v případě žádosti státního zaměstnance, tak v případě výpovědi zaměstnance v pracovním poměru, není nutné, aby odůvodnili své rozhodnutí odejít ze služebního, respektive pracovního poměru. Státní zaměstnanec nemá povinnost odůvodňovat svou žádost o skončení služebního poměru a stejně tak zaměstnanec pracující v pracovním poměru nemá povinnost odůvodňovat svou výpověď. Vedle těchto společných znaků, které institut skončení služebního poměru na základě žádosti státního zaměstnance a institut rozvázání pracovního poměru na základě výpovědi podané zaměstnancem, vykazují, lze mezi těmito instituty nalézt také výrazný rozdíl. Tím je rozdíl mezi následným jednáním služební orgánu v případě podání žádosti státním zaměstnancem a následným nejednáním zaměstnavatele v případě podání žádosti zaměstnancem. Zatímco v případě státního zaměstnance musí po podání jeho žádosti následovat aktivní jednání ze strany služební orgánu v podobě vydání rozhodnutí o skončení služebního poměru státního zaměstnance, který žádost podal, tak v případě podání výpovědi zaměstnancem není následně vyžadováno vydání rozhodnutí ze strany zaměstnavatele.¹⁹⁷ V rámci komparace je vhodné poukázat rovněž na institut dohody, na jehož základě dojde k rozvázání pracovního

¹⁹⁶ VAVERA, František, Petr HULINSKÝ, Petr MLSNA, Pavel MATES, Kristina CHRÁSTKOVÁ, Jiří DOLEŽÍLEK a Jindřich ŠKODA. *Zákon o státní službě s poznámkami*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 119.

¹⁹⁷ ERÉNYI, Tereza, Diana KANTOROVÁ a Daniel VEJSADA. *Vyznejte se v zákoně o státní službě: podle právní úpravy k 30. listopadu 2016*. Brno: BizBooks, 2017, s. 141-142.

poměru zaměstnance.¹⁹⁸ I zde lze nalézt společný znak s institutem skončení služebního poměru na základě žádosti státního zaměstnance, a to v potřebě aktivního jednání.^{199, 200} Podmínkou dohody je aktivní jednání ze strany zaměstnance za účelem dosažení dohody ze zaměstnavatelem.²⁰¹

3.4 Skončení služebního poměru ze zákona

Skončení služebního poměru státního zaměstnance ze zákona je dalším ze způsobů skončení služebního poměru státního zaměstnance. Tento způsob skončení služebního poměru je oproti skončení služebního poměru rozhodnutí služebního orgánu a oproti skončení služebního poměru na základě žádosti státního zaměstnance typický tím, že není spojen s vydáním rozhodnutí ze strany služebního orgánu, respektive může být spojen s vydáním rozhodnutí, ale rozhodnutím jiného charakteru, tedy nikoliv rozhodnutím, které by bylo rozhodnutím služebního orgánu o samotném skončení služebního poměru, ale s rozhodnutím, které předchází skončení služebního poměru ze zákona, tedy rozhodnutím, jehož existence je naplněním podmínky pro skončení služebního poměru státního zaměstnance ze zákona.²⁰² Navzdory nevydání rozhodnutí o skončení služebního poměru státního zaměstnance, neboť služební poměr v daném případě končí ze zákona, tak v zájmu státního zaměstnance, ale de facto i v zájmu služebního orgánu je, aby existoval o skončení služebního poměru nějaký doklad, tedy dokument, který by potvrzoval skutečnost, že došlo u státního zaměstnance ke skončení jeho služebního poměru ze zákona. V tomto ohledu se jako významná část právní úpravy projevuje část čtvrtá SŘ, neboť úkonem podle části čtvrté SŘ lze potvrdit existenci skončení služebního poměru státního zaměstnance ze zákona, kdy jako vhodný způsob potvrzení existence skončení služebního poměru se ve smyslu části čtvrté SŘ jeví osvědčení, jehož vydáním lze poměrně dosti elegantním způsobem zajistit existenci dokladu o skončení služebního poměru státního zaměstnance ze zákona.²⁰³ Možným způsobem řešení je také využít řízení o určení právního vztahu, jehož výsledkem, kterému předchází aktivní jednání ze strany žadatele za účelem

¹⁹⁸ PICHRT, Jan, Jiří KAUCKÝ, Martin KOPECKÝ a kol. *Zákon o státní službě: komentář. 2.* vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 273.

¹⁹⁹ § 49 odst. 1 ZP.

²⁰⁰ § 73 ZSS.

²⁰¹ § 49 odst. 1 ZP.

²⁰² KOTTNAUER, Antonín, Jan PŘIB, Helena ÚLEHLOVÁ a Ludmila TOMANDLOVÁ. *Zákon o státní službě.* Ostrava: Sagit, 2015, s. 170.

²⁰³ PICHRT, Jan, Jiří KAUCKÝ, Martin KOPECKÝ a kol. *Zákon o státní službě: komentář. 2.* vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 277.

určení, jestli právní vztah vznikl, trvá či zanikl a zároveň určení, kdy se tak stalo, je ve smyslu SŘ vydání rozhodnutí.^{204, 205}

Skončení služebního poměru státního zaměstnance ze zákona nastane, pakliže je dán nějaký z důvodů, které ke skončení služebního poměru státního zaměstnance ze zákona předpokládá ZSS, konkrétně ustanovení § 74 ZSS. Jedná se zde o značnou různorodost důvodů, se kterými spojuje ZSS skončení služebního poměru státního zaměstnance ze zákona.

3. 4. 1 Trestněprávní rovina skončení služebního poměru ze zákona

Skončení služebního poměru státního zaměstnance ze zákona může mít souvislost s trestněprávní rovinou, kdy trestněprávní rovinu lze nalézt hned ve 3 ustanoveních § 74 ZSS, a to v ustanovení § 74 odst. 1 písm. a) ZSS, v ustanovení § 74 odst. 1 písm. b) ZSS a v ustanovení § 74 odst. 1 písm. c) ZSS. Z toho lze vyvodit propojení správního práva a trestního práva pro některé případy za účelem skončení služebního poměru státního zaměstnance, kdy aby mohlo za určitých okolností dojít ke skončení služebního poměru státního zaměstnance, což je institut správního práva, tak nejprve musí být použity normy trestního práva, na jejichž základě a jejichž prostřednictvím je nejprve státní zaměstnanec pravomocně odsouzen, může dojít k jeho podmíněnému zastavení trestního stíhání, může být schváleno narovnání v kombinaci se zastavením trestního stíhání, eventuálně mu může být zakázán výkon státní služby.²⁰⁶ Skončení služebního poměru státního zaměstnance ze zákona, pakliže se jedná o trestněprávní rovinu, tak mu předchází trestního stíhání státního zaměstnance, s čímž je spojeno zproštění státního zaměstnance výkonu státní služby. Důvodem pro zproštění státního zaměstnance výkonu státní služby může být také skutečnost, že došlo ke vzetí státního zaměstnance do vazby.^{207, 208} Pravomocné odsouzení státního zaměstnance a jeho návaznost na skončení služebního poměru státního zaměstnance ze zákona, byla již podrobena přezkumu ze strany soudů, kdy bylo judikováno, že pakliže je pro skončení

²⁰⁴ § 142 odst. 1 SŘ.

²⁰⁵ PICHR, Jan, Jiří KAUCKÝ, Martin KOPECKÝ a kol. *Zákon o státní službě: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 277.

²⁰⁶ § 74 odst. 1 písm. a), § 74 odst. 1 písm. b), § 74 odst. 1 písm. c) ZSS.

²⁰⁷ ZSS, ve znění pozdějších předpisů, § 48 odst. 1: „*Státní zaměstnanec se na základě usnesení o zahájení trestního stíhání pro úmyslný trestný čin nebo trestný čin proti pořádku ve věcech veřejných z nedbalosti zproští výkonu služby až do skončení trestního stíhání. Státní zaměstnanec se dále zproští výkonu služby, byl-li vzat do vazby, a to po dobu jejího trvání.*“

²⁰⁸ VAVERA, František, Petr HULINSKÝ, Petr MLSNA, Pavel MATES, Kristina CHRÁSTKOVÁ, Jiří DOLEŽÍLEK a Jindřich ŠKODA. *Zákon o státní službě s poznámkami*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 120.

služebního poměru státního zaměstnance dle dikce ZSS požadováno jeho pravomocné odsouzení, pak nestačí pouhé vyslovení viny státního zaměstnance a vedle toho je-li zároveň upuštěno od potrestání státního zaměstnance v důsledku čehož nedojde k jeho odsouzení, tak v takovém případě není naplněn důvod pro skončení služebního poměru státního zaměstnance ze zákona a služební poměr státního zaměstnance tedy neskončil, což znamená, že je trvajícím charakteru.²⁰⁹

210

3. 4. 2 Skončení služebního poměru ze zákona z důvodu omezení státního zaměstnance na svéprávnosti

Jedním z důvodů, který je příčinou skončení služebního poměru státního zaměstnance ze zákona, je taktéž vydání meritorní rozhodnutí soudu, na jehož základě dojde u státního zaměstnance k omezení jeho svéprávnosti. Podmínkou je pravomocnost takového rozhodnutí. Pro určení přesného data skončení služebního poměru státního zaměstnance ze zákona, je potřeba vycházet ze skutečnosti, jakým dnem rozhodnutí soudu o omezení státního zaměstnance ve svéprávnosti nabyde právní moci, přičemž tento den je datem skončení služebního poměru státního zaměstnance.²¹¹

Problematika omezení svéprávnosti státního zaměstnance je spojena se zdravotní nezpůsobilostí státního zaměstnance, která je zapříčiněna jeho duševní poruchou, přičemž duševní porucha státního zaměstnance není jen dočasného charakteru, ale je charakteru trvalejšího, kdy není vyloučeno, že může být i trvalá.²¹² Pro srovnání lze uvést, že otázka zdravotní způsobilosti, respektive zdravotní nezpůsobilosti státního zaměstnance, je spojena také se skončením služebního poměru státního zaměstnance rozhodnutím služebního orgánu.²¹³ Pakliže je vydání rozhodnutí, jehož podstatou je skutečnost, že dojde k omezení svéprávnosti státního zaměstnance, důvodem pro skončení služebního poměru státního zaměstnance ze zákona²¹⁴, pak se nabízí otázka, proč není samostatným důvodem pro skončení služebního poměru státního zaměstnance ze zákona také to, že soud schválil smlouvu o nápomoci při rozhodování²¹⁵ a dále pak skutečnost, že

²⁰⁹ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 22. 09. 2020, č. j. 3 A 52/2019-55.

²¹⁰ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 20. 11. 2020, č. j. 15 A 61/2020-71.

²¹¹ § 74 odst. 1 písm. d) ZSS.

²¹² § 57 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku.

²¹³ § 25 odst. 1 písm. f), § 61 odst. 2 písm. a), § 72 odst. 1 písm. c), § 72 odst. 1 písm. d) ZSS.

²¹⁴ § 74 odst. 1 písm. d) ZSS.

²¹⁵ § 46 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku.

soud vydal rozhodnutí týkající se zastoupení členem domácnosti.²¹⁶ Tyto případy totiž také souvisí se zdravotním stavem státního zaměstnance, kdy státní zaměstnanec není zcela duševně zdrav, byť se jedná o mírnější podoby neschopnosti státního zaměstnance být zcela duševně zdrav.²¹⁷ Přesto se nabízí otázka, jak naložit se stavem, kdy státní zaměstnanec potřebuje nápomoc při rozhodování, eventuálně je zapotřebí, aby využíval zastoupení členem domácnosti. Je vyloučeno, aby se v takové situaci aplikovalo ustanovení týkající se omezení svéprávnosti, neboť nápomoc při rozhodování i zastoupení členem domácnosti nejsou obsahem ustanovení § 74 odst. 1 písm. d) ZSS, a proto je nelze využít. ZSS nedává žádný prostor pro to, aby došlo k podřazení pod ustanovení § 74 odst. 1 písm. d) ZSS.²¹⁸ Domnívám se, že podřazení pod ustanovení § 72 odst. 1 písm. d) ZSS a v návaznosti na to pod ustanovení § 62 odst. 1 ZSS a pod ustanovení § 61 odst. 2 písm. a) ZSS také není možné, neboť to vylučuje podstatu institut skončení služebního poměru z organizačních důvodů, a to proto, že podstatou v tomto případě by byla ztráta způsobilosti výkonu služby ve vztahu ke služebnímu místu, v rámci něhož státní zaměstnanec vykonával službu, a to z důvodů nedostatku zdraví, a dále pak v návaznosti na to není k dispozici jiné vhodné služební místo pro státního zaměstnance.^{219, 220} Prvním argumentem pro nemožnost aplikovat ustanovení § 72 odst. 1 písm. d) ZSS a dále pak na to navazující ustanovení § 62 odst. 1 ZSS a ustanovení § 61 odst. 2 písm. a) ZSS v případě, že státní zaměstnanec potřebuje nápomoc při rozhodování, eventuálně v případě, kdy státní zaměstnanec potřebuje zastoupení členem domácnosti, je fakt, že žádné z těchto ustanovení takovýto důvod neuvádí a ani to z nich jakkoliv nevyplývá. Dalším argumentem je pak skutečnost, že je zde předpoklad nemožnosti převedení na jiné vhodné služební místo pro státního zaměstnance, ale nezabývá se skutečností, zda by byl státní zaměstnanec vzhledem ke svému zdravotnímu stavu schopen výkonu služby na služebním místě, kam by měl být teoreticky převeden.²²¹ Další možností by pak

²¹⁶ § 50 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku.

²¹⁷ DOLEČEK, Marek. *Omezení svéprávnosti a další podpůrná opatření při narušení schopnosti zletilého člověka právně jednat*. Businessinfo.cz [online]. Praha: Česká agentura na podporu obchodu/CzechTrade (příspěvková organizace MPO), 2021, 30.07.2021 [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/omezeni-svepravnosti-ppbi/4/#h-n-pomoc-p-i-rozhodov-n>.

²¹⁸ ZSS, ve znění pozdějších předpisů, § 74 odst. 1 písm. d): „*Služební poměr skončí v případě, kdy byl státní zaměstnanec na základě pravomocného soudního rozhodnutí omezen na svéprávnosti, dnem nabytí právní moci rozsudku.*“

²¹⁹ § 61 odst. 2 písm. a) ZSS.

²²⁰ PICHRT, Jan, Jiří KAUCKÝ, Martin KOPECKÝ a kol. *Zákon o státní službě: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 268.

²²¹ § 62 odst. 1 ZSS.

mohlo být podřazení pod ustanovení § 72 odst. 1 písm. c) ZSS a na to navazující ustanovení § 25 odst. 1 písm. f) ZSS. Jako možný argument pro toto podřazení by mohl sloužit Závěr č. 16 ze zasedání poradního sboru náměstka ministra vnitra pro státní službu k ZSS ze dne 8. září 2017, které uvádí: „*je-li řádně prokázané, že státní zaměstnanec nemůže a v následujících 6 měsících nebude moci vykonávat službu na žádném služebním místě z důvodu, že nesplňuje předpoklad zdravotní způsobilosti potřebný k výkonu služby, a že příčinou této skutečnosti není onemocnění způsobené služebním úrazem nebo nemocí z povolání nebo ohrožení touto nemocí, rozhodne služební orgán v souladu s § 72 odst. 1 písm. c) zákona o státní službě o skončení jeho služebního poměru.*“²²² Vzhledem ke skutečnosti, že lze předpokládat, že nápomoc při rozhodování, eventuálně zastoupení členem domácnosti, bude trvalejšího charakteru, neboť jinak by smlouva o nápomoci při rozhodování, respektive rozhodnutí, na jehož základě bude státní zaměstnanec zastupován členem domácnosti, nedávala smysl, pak by se, a to i za předpokladu existence posudku o zdravotním stavu státního zaměstnance, mohl tento způsob podřazení nabízet jako vhodný. Vyloučit však nelze v praxi ani situaci, že pakliže dojde ke skončení jeho služebního poměru z důvodu výše uvedeného, tedy že je zde smlouva o nápomoci při rozhodování, eventuálně rozhodnutí, jehož podstatou je zastoupení členem domácnosti, tak že se skončení služebního poměru takového státního zaměstnance stane předmětem soudního sporu, kdy je otázkou, zda by se soud ztotožnil se skončením služebního poměru podle určitého ustanovení ZSS, pod které služební orgán skončení podřadil. Osobně se domnívám, že pakliže by mělo dojít k určitému podřazení, tak nejspíše by se mělo jednat o podřazení pod ustanovení § 72 odst. 1 písm. c) ZSS.²²³

3. 4. 3 Skončení služebního poměru ze zákona z důvodu kárného provinění státního zaměstnance

Původním důvodem, který má za následek skončení služebního poměru státního zaměstnance ze zákona, je dopuštění se kárného provinění ze strany státního zaměstnance, kdy pakliže se státní zaměstnanec dopustí kárného provinění, následkem tohoto jeho kárného provinění je kárné opatření, které je způsobem, jak

²²² Závěr č. 16 ze zasedání poradního sboru náměstka ministra vnitra pro státní službu k ZSS, ze dne 8. září 2017, Plnění poskytovaná při skončení služebního poměru v důsledku pozbytí zdravotní způsobilosti potřebné pro výkon státní služby, Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/sluzba/soubor/ps-170908-zaver-c-16-pdf.aspx>.

²²³ ZSS, ve znění pozdějších předpisů, § 72 odst. 1 písm. c): „*Služební orgán rozhodne o skončení služebního poměru, nesplňuje-li státní zaměstnanec bez zavinění služebního úřadu jiný předpoklad potřebný k výkonu služby.*“

státního zaměstnance potrestat za dopuštění se kárného provinění a které je zároveň přímým důvodem vedoucím ke skončení služebního poměru státního zaměstnance.²²⁴ Pakliže je podstatou kárného opatření směřujícího vůči státnímu zaměstnanci podoba „*propuštění ze služebního poměru*“²²⁵, pak se jedná o nejpřísnější potrestání státního zaměstnance, neboť důsledkem je skončení jeho služebního poměru, kvůli čemuž již nebude moci nadále vykonávat službu na služební místě. Znamená to skutečnost, že přišel o práci, kterou vykonával a za kterou mu náležel pravidelný měsíční plat. Skončení služebního poměru státního zaměstnance v tomto případě nastává „*dnem nabytí právní moci rozhodnutí*.“²²⁶

3. 4. 4 Skončení služebního poměru ze zákona ve zkušební době

Skončení služebního poměru státního zaměstnance může nastat také v souvislosti s uplatněním zkušební doby ze strany státního zaměstnance, eventuálně ze strany služebního orgánu. V praxi takovýto způsob skončení služebního poměru vypadá tak, že se buďto státní zaměstnanec, eventuálně služební orgán, rozhodne ukončit služební poměr státního zaměstnance, přičemž děje se tak prostřednictvím oznámení, jehož cílem je zrušit služební poměr státního zaměstnance. Není povinností ani státního zaměstnance, ani služebního orgánu, v oznámení uvádět důvod, pro který se státní zaměstnanec, jde-li o jeho oznámení, případně služební orgán, pakliže jde o jeho oznámení, rozhodl skončit služební poměr, avšak zároveň není ani vyloučena možnost, aby důvod skončení v oznámení uveden byl. Záleží proto výhradně na státním zaměstnanci, pakliže on je pisatelem oznámení, zda důvod skončení uvede, případně záleží na služebním orgánu, je-li on pisatelem oznámení, zda důvod uvede. Oznámení musí mít dle dikce ZSS písemnou podobu a den skončení služebního poměru státního zaměstnance se pojí s doručení oznámení, z čehož vyplývá, že den, kterým je oznámení státního zaměstnance, eventuálně oznámení služebního orgánu, doručeno, tak je považován za den, kdy došlo ke skončení služebního poměru státního zaměstnance ze zákona. Může nastat jedna výjimka, a to za situace, kdy pisatel oznámení, tedy státní zaměstnanec nebo služební orgán, uvede v rámci textu oznámení jako den, kterým by mělo dojít ke skončení služebního poměru státního zaměstnance, pozdější datum skončení služebního poměru. V přímé souvislosti se skončení služebního poměru je potřeba uvést překážku skončení služebního poměru státního zaměstnance, a to za situace,

²²⁴ § 74 odst. 1 písm. e), § 89 odst. 1 ZSS.

²²⁵ § 89 odst. 2 písm. d) ZSS.

²²⁶ § 74 odst. 1 písm. e) ZSS.

kdy má státní zaměstnanec pracovní indispozici ze zdravotních důvodů, kdy není možné (je to služebnímu orgánu zakázáno), pakliže má státní zaměstnanec ze zdravotních důvodů pracovní indispozici, aby mohl uplatnit zrušení v případě služebního poměru státního zaměstnance, kdy nelze uplatnit zrušení od počátku pracovní indispozice do 14 dne včetně této pracovní indispozice.²²⁷

Jako problematické se v souvislosti s oznámením, které je zásadním úkonem pro skončení služebního poměru státního zaměstnance ve zkušební době, jeví možná nekvalita oznámení a dále pak další možné problémy spojené s datem doručení. Na možné problémy spojené s oznámením a na možné problémy spojené s doručením oznámení upozorňují také Pichrt a Kopecký, a to když upozorňují na možné vady oznámení, upozorňují na možné problémy s doručováním, kdy mohou vznikat spory o stanovení dne, kterým bylo oznámení doručeno a dále pak i na další možné problémy spojené s doručováním. Nastíňují také možné nedostatky spojené se skutečností, že bylo doručováno nemocnému státního zaměstnanci v době během 14 dnů, kdy nebylo možné mu oznámení, v důsledku čehož skončení služebního poměru, adresovat.²²⁸ Možné problémy spojené s oznámením připouští také Závěr č. 30 ze zasedání poradního sboru náměstka ministra vnitra pro státní službu k ZSS ze dne 8. února 2019, konkrétně pak ke zrušení služebního poměru služebním orgánem ve zkušební době. Ten jako variantu, jak řešit oznámení vykazující právní vady, případně jako variantu, která by řešila vady právního charakteru spojené s doručováním, připouští žádost ve smyslu ustanovení § 142 SŘ, kdy jako vhodné řešení vidí řízení o určení právního vztahu.^{229, 230} S názorem vyjádřeným v rámci Závěru č. 30 ze dne 8. února 2019 se lze ztotožnit, neboť pomocí řízení o určení právního vztahu lze dle mého názoru vyřešit hlavní problém, který se s oznámením pojí, a to zda je oznámení schopno vyvolat právní následek, eventuálně zda trpí vadami, pro které by nebylo možné ho chápat jako oznámení vyvolávající právní následky. Na podporu tohoto slouží ustanovení § 142 odst. 1 SŘ, které koncipuje myšlenku, že správní orgán se bude zabývat skutečností, „*zda určitý právní vztah vznikl a kdy se tak stalo, zda trvá, nebo zda zanikl a kdy se tak stalo.*“²³¹

²²⁷ § 74 odst. 1 písm. f) ZSS.

²²⁸ PICHRT, Jan, JIŘÍ KAUCKÝ, MARTIN KOPECKÝ a kol. *Zákon o státní službě: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 276.

²²⁹ Závěr č. 30 ze zasedání poradního sboru náměstka ministra vnitra pro státní službu k ZSS, ze dne 8. února 2019, Zrušení služebního poměru služebním orgánem ve zkušební době, Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/sluzba/soubor/ps-190208-zaver-c-30-pdf.aspx>.

²³⁰ § 142 odst. 1 SŘ.

²³¹ Tamtéž.

3. 4. 5 Skončení služebního poměru ze zákona z důvodu neschopnosti státního zaměstnance úspěšně vykonat úřednickou zkoušku ani opakovaně

Mezi důvody, se kterými ZSS spojuje skončení služebního poměru státního zaměstnance ze zákona, patří také skutečnost, že státní zaměstnanec není schopen dostát požadavku, aby úspěšně absolvoval úřednickou zkoušku, přičemž důsledek skončení služebního poměru nastává, až pakliže státní zaměstnanec nedosáhne úspěšného absolvování ani na druhý pokus. Pakliže je důvodem skončení služebního poměru státního zaměstnance ze zákona skutečnost, že nebyl schopen ani na druhý pokus absolvovat s úspěchem úřednickou zkoušku, pak prvním dnem měsíce následujícího po měsíci, ve kterém ani na druhý pokus nedokázal zdárně udělat úřednickou zkoušku, již není státním zaměstnancem ve služebním poměru, neboť ke konci měsíce, ve kterém nedokázal zdárně splnit požadavek úřednické zkoušky ani na druhý pokus, mu služební poměr skončil.²³²

3. 4. 6 Skončení služebního poměru ze zákona z důvodů dovršení 70. roku věku

ZSS spojuje skončení služebního poměru státního zaměstnance ze zákona také s důvodem skončení, kterým je dosažení věku. 70. rokem věku státního zaměstnance vzniká překážka výkonu službu, a to tak, že dosáhne-li státní zaměstnanec 70. roku věku, tak v roce, ve kterém 70. roku věku dosáhne, končí jeho služební poměr 31. prosince.²³³

V souvislosti s otázkou věku státního zaměstnance, jehož dosažením je dán důvod pro skončení služebního poměru takového státního zaměstnance a jež je upraven ZSS, je vhodné provést komparaci s právní úpravou, která se vztahuje na soudce, s právní úpravou, která se vztahuje na notáře či s právní úpravou, která se vztahuje na státní zástupce.²³⁴ Pro soudce, notáře i státní zástupce platí taktéž, jako pro státní zaměstnance dle ZSS, že dosažením 70. roku věku je naplněn důvod, aby

²³² § 29 odst. 1, § 35 odst. 1, § 74 odst. 1 písm. g) ZSS.

²³³ § 74 odst. 1 písm. h) ZSS.

²³⁴ PICHRT, Jan, Jiří KAUCKÝ, Martin KOPECKÝ a kol. *Zákon o státní službě: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 277.

v případě soudce či státního zástupce jeho funkce zanikla a v případě notáře je dán důvod pro jeho odvolání ze strany ministra spravedlnosti.^{235, 236, 237}

Otázka věku státního zaměstnance a jeho návaznosti na skončení služebního poměru ze zákona, jestliže dosáhne státní zaměstnanec 70. roku věku, souvisí také s otázkou diskriminace, respektive nediskriminace, kdy v této souvislosti lze upozornit především na směrnici rady č. 2000/78/ES, především pak na článek 6 této směrnice, na základě něhož lze vyvodit, že odlišný přístup ke státním zaměstnancům, který je zapříčiněn věkem státního zaměstnance, nelze chápat jako projev diskriminace, a to za situace, pokud sleduje určitý cíl, kterým může být podpora zaměstnanosti, snaha podpořit pracovní nabídku, kdy cíle podpory musí být úměrné potřebě, nesmí být nepřiměřeného charakteru hraničního se zásahy do svobod státních zaměstnanců, které by již nebylo možné chápat jako například projev podpory zaměstnanosti. Zároveň je potřeba, aby právní úprava České republiky byla dostatečně schopná vysvětlit kroky, vedoucí k podpoře například zaměstnanosti, tedy je nutné, aby byly cíle jasně vymezeny a vysvětleny.²³⁸

Otázka diskriminace z důvodu věku zaujala své místo také v judikatuře Soudního dvora Evropské unie (dále jen „SDEU“). Z rozsudku SDEU ve věci *The Incorporated Trustees of the National Council on Ageing (Age Concern England) proti Secretary of State for Business, Enterprise and Regulatory Reform* ze dne 5. března 2009, věc C-388/07, vyplývá, že opatření na úrovni členské země Evropské unie nemusí obsahovat „*přesný výčet cílů odůvodňujících možnou odchylku od zásady zákazu diskriminace na základě věku.*“²³⁹ Z toho lze vyvodit, že cíle nemusí být detailně rozebrány do detailů, ale postačí vymezení toliko v rovině obecnosti.²⁴⁰

²³⁵ § 94 písm. a) zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích).

²³⁶ § 21 odst. 1 písm. f) zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství.

²³⁷ § 11 písm. c) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářského řádu).

²³⁸ Čl. 6 směrnice rady č. 2000/78/ES, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání.

²³⁹ Rozsudek Soudního dvora ve věci *The Incorporated Trustees of the National Council on Ageing (Age Concern England) proti Secretary of State for Business, Enterprise and Regulatory Reform* ze dne 5. března 2009, věc C-388/07.

²⁴⁰ Veřejný ochránce práv. *Věková diskriminace v judikatuře Soudního dvora Evropské unie*. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/uploads-import/projekt_ESF/00_2018_VA/SEMINARE/11_27_Vekova_diskriminace/Vekova_diskriminace_-_judikatura_SDEU.pdf, s. 14.

3.4.7 Skončení služebního poměru ze zákona z důvodu vzniku překážky výkonu služby

Důvodem pro skončení služebního poměru státního zaměstnance může být taktéž neslučitelnost výkonu státní služby s výkonem některých jiných funkcí (profesí), které jsou vymezeny ZSS. Jedná se o funkce či profese, jejichž výkon vylučuje výkon státní služby.²⁴¹ Neslučitelnost výkonu je v tomto ohledu důležitá i co do roviny ústavněprávní, neboť souvisí mimo jiné s dělbou moci ve státě.²⁴²

3.5 Nezákonné skončení služebního poměru

V životě státního zaměstnance může nastat skutečnost, a to v souvislosti se skončení jeho služebního poměru, kdy skončení jeho služebního poměru bude považováno za nezákonné. Bude tomu tak za situace, kdy dojde ke zrušení rozhodnutí, kterým měl být služebním poměr státního zaměstnance skončen, kdy záměrně uvádím „měl být skončen“, neboť ke skončení by došlo za předpokladu, kdy by nebylo dané rozhodnutí nezákonné, kdy vzhledem k jeho nezákonnosti, ke skončení služebního poměru státního zaměstnance nedošlo, ale služebním poměr státního zaměstnance nadále trvá. V případě rozhodnutí, u něhož došlo k jeho zrušení, a to z důvodu nezákonnosti, je potřeba uvést, že ZSS požaduje v případě rozhodnutí jeho pravomocnost. Jedná se tedy o rozhodnutí, které je v právní moci. V souvislosti se skončení služebního poměru státního zaměstnance a v souvislosti s nezákonností ve vztahu ke skončení služebního poměru, ZSS vymezuje také problematiku platu státního zaměstnance za období, které počíná dnem, kdy rozhodnutí nabylo právní moci, a končí zařazením státního zaměstnance na služební místo za účelem výkonu služby, tedy končí ve chvíli, kdy je státnímu zaměstnanci opět umožněn řádný výkon služby na služební místě. Za toto období náleží státnímu zaměstnanci plat, kdy vzhledem ke skutečnosti, že ZSS nestanovuje žádné omezení co do otázky snížení platu státního zaměstnance, tak lze vyvodit, že za období počínaje dnem, kdy rozhodnutí nabylo právní moci, a konče zařazením státního zaměstnance na služební místo za účelem výkonu služby, tedy obnovením práva státního zaměstnance opět vykonávat službu, náleží státnímu zaměstnanci plat bez jakéhokoliv procentního snížení.²⁴³

²⁴¹ § 2, § 33 odst. 2, § 33 odst. 4 písm. b), § 74 odst. 2 ZSS.

²⁴² Čl. 2 odst. 1 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústavy České republiky.

²⁴³ § 75 odst. 1 ZSS.

Ustanovení § 75 odst. 1 ZSS lze považovat za nepřilíš vhodně formulované ustanovení ZSS, neboť z něho vyplývá, že nezákonnost je spojena s rozhodnutí služebního orgánu týkající se skončení služebního poměru státního zaměstnance, kdy vzhledem k tomuto se dá vznést otázka, zda se vztahuje toto ustanovení toliko na skončení služebního poměru státního zaměstnance, které je spojeno s vydáním rozhodnutí služebního orgánu, ať již ve smyslu ustanovení § 72 ZSS či ve smyslu § 73 ZSS, nebo zda může být toto ustanovení vztaženo i na skončení služebního poměru ze zákona ve smyslu ustanovení § 74 ZSS, kdy toto je vzhledem ke znění ustanovení § 75 odst. 1 ZSS sporné.^{244, 245} Budu-li vycházet z přesné dikce ustanovení § 75 odst. 1 ZSS, tak musím konstatovat, že se spíše lze přiklonit k první variantě, tedy že se vztahuje toliko na způsoby skončení služebního poměru, které jsou spojené s vydáním rozhodnutí ze strany služebního orgánu, neboť cokoliv dovozovat by bylo v rozporu se zásadou enumerativnosti veřejnoprávních pretenzí.²⁴⁶ Na problém s nedobře formulovaným ustanovením § 75 odst. 1 ZSS upozorňují také Pichrt a Kopecký, když uvádějí, „že *ambice tohoto ustanovení se omezují jen na případy, kdy ke skončení služebního poměru došlo rozhodnutím služebního orgánu dle § 72 ZSS a rozhodnutím služebního orgánu k žádosti státního zaměstnance dle § 73 ZSS a, vice versa, že by je nemělo být nemožné aplikovat na skončení služebního poměru ze zákona.*“²⁴⁷ Výše uvedené mě pak vede k přesvědčení, že by bylo vhodné provést novelizaci ZSS, kdy by ZSS jasně a určitě stanovil, zda se nezákonnost pojí i ke skončení služebního poměru ze zákona, nebo zda tomu tak není, kdy v takovém případě by bylo velmi vhodné a potřebné v ZSS s určitostí stanovit, že tomu tak není, tedy tuto variantu vyloučit, čímž by došlo k zamezení úvah kohokoliv, ať již odborné právnické veřejnosti, státních zaměstnanců či laické veřejnosti, nad tím, jak přesně chápat ustanovení § 75 odst. 1 ZSS. Pichrt a Kopecký na potřebu novelizace taktéž upozorňují.²⁴⁸

Pakliže ke skončení služebního poměru státního zaměstnance nedošlo, a to vlivem nezákonnosti, a pakliže státní zaměstnanec nemá zájem nadále vykonávat

²⁴⁴ § 72 odst. 1, § 73, § 74, § 75 odst. 1 ZSS.

²⁴⁵ PICHRT, Jan, Jiří KAUCKÝ, Martin KOPECKÝ a kol. *Zákon o státní službě: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 280-281.

²⁴⁶ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, Čl. 2 odst. 3: „*Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon.*“

²⁴⁷ PICHRT, Jan, Jiří KAUCKÝ, Martin KOPECKÝ a kol. *Zákon o státní službě: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 280.

²⁴⁸ Tamtéž.

službu na služebním místě pro stát, je stanovena prostřednictvím ZSS povinnost pro státního zaměstnance, aby se o tomto jeho rozhodnutí, tedy nezájmu vrátit se k výkonu služby na služebním místě, dozvěděl služební úřad, v rámci jehož organizační struktury je státní zaměstnanec zařazen na služební místo k výkonu státní služby, kdy oznámení rozhodnutí státního zaměstnance musí být dle dikce ZSS v písemné formě. Následný postup, vedoucí ke skončení služebního poměru státního zaměstnance, je postup shodný se skončením služebního poměru, ke kterému dojde na základě žádosti státního zaměstnance.²⁴⁹

3.6 Potvrzení o službě, služební posudek

Potvrzení o službě a služební posudek jsou dokumenty, které služební orgán vydá státnímu zaměstnanci za situace, kdy dochází ke skončení jeho služebního poměru. Tato skutečnost sice není striktně stanovena obsahem ustanovení § 76 ZSS, avšak tuto skutečnost lze z obsahu ustanovení § 76 ZSS vyvodit, když v rámci odstavce třetího zmiňuje ve vztahu k potvrzení o službě, co je v případě potvrzení o službě jeho obsahem, kdy jako jednu z náležitostí potvrzení o službě státního zaměstnance uvádí, že potvrzení o službě by mělo obsahovat důvod, pro který došlo u státního zaměstnance, jehož se týká, ke skončení jeho služebního poměru.^{250, 251}

²⁴⁹ § 75 odst. 2 ZSS.

²⁵⁰ § 76 ZSS.

²⁵¹ PICHRT, Jan, Jiří KAUCKÝ, Martin KOPECKÝ a kol. *Zákon o státní službě: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 287-288.

4 KOMPARACE S JINÝMI VEŘEJNÝMI ZAMĚSTNANCI

V souvislosti se skončením služebního poměru státního zaměstnance se nabízí provést srovnání se skončením služebního poměru příslušníků bezpečnostních sborů dle SPBS a se zánikem služebního poměru vojáků z povolání dle VojZ.

4.1 Komparace skončení služebního poměru státního zaměstnance se skončením služebního poměru příslušníků bezpečnostních sborů

Mezi koncepcí skončení služebního poměru příslušníka bezpečnostního sboru a mezi skončením služebního poměru státního zaměstnance lze nalézt určité shodné prvky, ale zároveň i určité rozdílnosti. Jako první lze uvést, že každé z těchto skončení je upraveno samostatným zákonem, kdy v případě příslušníků bezpečnostních sborů se jedná o SPBS a v případě státních zaměstnanců se jedná o ZSS. Jakým způsobem může dojít ke skončení služebního poměru příslušníků bezpečnostních sborů vymezuje blíže ustanovení § 41 SPBS. Ten uvádí jako způsoby skončení služebního poměru způsoby shodné se ZSS, a to zrušení ve zkušební době, uplynutí doby určité, propuštění, smrt, prohlášení za mrtvého či dosažení určitého věku.^{252, 253} S těmito instituty „pracuje“ také ZSS, kdy rozdíly lze hledat v rovině obsahové jednotlivých způsobů skončení. Například v případě, je-li důvodem pro skončení služebního poměru dosažení určitého věku, kdy ZSS požaduje dosažení věku 70 let²⁵⁴, zatímco SPBS požaduje pro naplnění důvodu pro skončení služebního poměru věk 65 let.²⁵⁵ V případě, je-li důvodem skončení služebního poměru jeho zrušení ve zkušební době, pak ZSS uvádí, že ke skončení dojde „*dnem doručení písemného oznámení o zrušení služebního poměru, není-li v něm uveden den pozdější.*“²⁵⁶ Oproti tomu SPBS K tomuto uvádí, že ke skončení dojde „*uplynutím 5 kalendářních dnů ode dne doručení rozhodnutí služebního funkcionáře příslušníkovi nebo písemného oznámení příslušníka bezpečnostnímu sboru, nejpozději však uplynutím zkušební doby.*“²⁵⁷ Rozdílů by bylo možné nalézt

²⁵² § 41 SPBS.

²⁵³ TOMEK, Petr a Zdeněk FIALA. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem, poznámkami a judikaturou*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Olomouc: ANAG, 2019, s. 185.

²⁵⁴ § 74 odst. 1 písm. h) ZSS.

²⁵⁵ § 41 písm. e) SPBS.

²⁵⁶ § 74 odst. 1 písm. f) ZSS.

²⁵⁷ § 41a SPBS.

řadu dalších, avšak toto není hlavním účelem této práce, kdy snahou bylo v rámci této podkapitoly poukázat na možnost komparace skončení služebního poměru státního zaměstnance s právní úpravou vztahující se na jiné veřejné zaměstnance a poukázat na skutečnost, že v České republice existují vedle státních zaměstnanců podle ZSS také jiní veřejní zaměstnanci, kteří vykonávají službu ve služebním poměru, byť spadají pod jinou právní úpravu, v tomto případě pod SPBS.

4.2 Komparace skončení služebního poměru státního zaměstnance se zánikem služebního poměru vojáků z povolání

V rámci komparace skončení služebního poměru státního zaměstnance se zánikem služebního poměru vojáka z povolání lze nalézt podobně jako v případě komparace skončení služebního poměru státního zaměstnance se skončením služebního poměru příslušníka bezpečnostních sborů určité shodné prvky, ale rovněž také určité rozdílnosti.

VojZ oproti ZSS uvádí jako možné způsoby zániku služebního poměru vojáka z povolání zánik z důvodu odnětí hodnosti či z důvodu toho, že ve vztahu k vojákovu z povolání bylo vydáno soudem rozhodnutí, jehož podstatou je u daného vojáka, vůči němuž směřuje, ztráta jeho vojenské hodnosti. Vedle toho uvádí VojZ jako důvod zániku uplynutí stanovené doby²⁵⁸, což lze považovat za období uplynutí doby určité na základě ZSS.²⁵⁹

²⁵⁸ § 18 písm. a), § 18 písm. c), § 18 písm. d) VojZ.

²⁵⁹ § 71 ZSS.

5 PRÁVNÍ ÚPRAVA VE SLOVENSKÉ REPUBLICE

V rámci snahy o komplexní pojetí tématu skončení služebního poměru státního zaměstnance lze provést srovnání skončení služebního poměru státního zaměstnance dle ZSS se skončením a zánikem státnězaměstnaneckého poměru státního zaměstnance dle slovenské právní úpravy, která je ke skončení a zániku státnězaměstnaneckého poměru obsažena v zákoně č. 55/2017 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov (dále jen „ZSSS“). Důvodem srovnání právě se slovenskou právní úpravou je kulturní blízkost obou zemí a zároveň snaha nastítnit, jak otázku skončení služebního poměru, v případě Slovenska skončení a zániku státnězaměstnaneckého poměru, řeší slovenská právní úprava, tedy právní úprava státu, se kterým pojí Českou republiku společná historie a se kterou jsme tvořili historicky jeden stát.

ZSSS rozlišuje ve vztahu ke státnězaměstnaneckému poměru skončení a zánik. Kdy dochází k zániku, stanovuje ustanovení § 71 odst. 3 ZSSS. Děje se tak v případě, kdy státní zaměstnanec zemře, případně pakliže dojde k jeho prohlášení za mrtvého, k čemuž musí dojít na základě soudního rozhodnutí, kdy u takového soudního rozhodnutí musí být splněna podmínka jeho pravomocnosti.²⁶⁰

Otázka skončení státnězaměstnaneckého poměru státního zaměstnance je vymezena taktéž v ustanovení § 71 ZSSS, a to konkrétně v prvních dvou odstavcích.²⁶¹ Pakliže se podíváme na konkrétní způsoby skončení, tak v případě § 71 odst. 1 ZSSS lze nalézt podobnost s rozvázáním pracovního poměru zaměstnance podle českého ZP, konkrétně s ustanovení § 48 ZP, neboť obě právní úpravy co do formy stanovují, že skončení může být formou dohody či výpovědi.²⁶² ²⁶³ Podobnost lze nalézt i u dalších forem skončení, byť jsou například odlišně nazvány, kdy ZSSS uvádí okamžité skončení²⁶⁴ či formu skončení ve zkušební době²⁶⁵, zatímco ZP pracuje oproti ZSSS se slovem zrušení, kdy stanovuje formu okamžitého zrušení²⁶⁶ či formu zrušení ve zkušební době.²⁶⁷ Posledním ze způsobů

²⁶⁰ § 71 odst. 3 ZSSS.

²⁶¹ § 71 odst. 1, § 71 odst. 2 ZSSS.

²⁶² § 71 odst. 1 ZSSS.

²⁶³ § 48 odst. 1 ZP.

²⁶⁴ § 71 odst. 1 písm. c) ZSSS.

²⁶⁵ § 71 odst. 1 písm. d) ZSSS.

²⁶⁶ § 48 odst. 1 písm. c) ZP.

²⁶⁷ § 48 odst. 1 písm. d) ZP.

je skončení „*na základě zákona*.“²⁶⁸ Konkrétní důvody skončení tohoto typu jsou pak rozvinuty prostřednictvím ustanovení § 82 ZSSS.²⁶⁹

²⁶⁸ § 71 odst. 2 ZSSS.

²⁶⁹ § 82 ZSSS.

ZÁVĚR

V závěru této mé diplomové práce na téma Skončení služebního poměru státního zaměstnance bych rád uvedl, že jsem dospěl k závěru, že některá ustanovení ZSS týkající se skončení služebního poměru státního zaměstnance, by bylo vhodné novelizovat, neboť svou nevhodnou formulací, která zapříčiňuje možnost různého výkladu některých ustanovení ZSS, mohou způsobovat ve vztahu k právní jistotě jako jedné ze základních právních zásad demokratického právního státu, nepředvídatelnost práva, což je v demokratickém právním státě zcela nepřijatelné.

V rámci diplomové práce jsem se snažil komplexně zpracovat téma Skončení služebního poměru státního zaměstnance. Snažil jsem se provést rozbor nejen skončení služebního poměru státního zaměstnance dle platné právní úpravy podle ZSS, ale také provést komparaci se skončením a zánikem služebního poměru jiných veřejných zaměstnanců, snažil jsem se provést srovnání právní úpravy skončení služebního poměru státního zaměstnance podle ZSS a podle služebního zákona. Rovněž jsem se v rámci diplomové práce snažil provést exkurz do právní úpravy skončení a zániku státnězaměstnaneckého poměru podle ZSSS.

V rámci první kapitoly jsem provedl srovnání právní úpravy skončení služebního poměru státního zaměstnance podle současné právní úpravy dle ZSS a podle předchozí právní úpravy podle služebního zákona. Cílem bylo upozornit na rozdíly, respektive změny, které právní úprava skončení služebního poměru státního zaměstnance podle ZSS přinesla oproti předchozí právní úpravě skončení služebního poměru státního zaměstnance dle služebního zákona.

V rámci druhé kapitoly jsem provedl seznámení se s právní úpravou ZSS, což je zákon, jehož součástí je právní úprava skončení služebního poměru státního zaměstnance. V rámci této kapitoly jsem se vedle vymezení základních pojmů, které s tématem Skončení služebního poměru státního zaměstnance souvisí a které jsou jeho pojmovým základem, rozhodl provést a následně provedl uvedení důvodů, které vedly k přijetí ZSS, uvedl strukturu ZSS a dále pak také uvedl strukturu hlavy V, části druhé, která se přímo zabývá skončením služebního poměru státního zaměstnance.

Třetí kapitolu této diplomové práce lze považovat za kapitolu hlavní, neboť jejím obsahem je detailní rozbor skončení služebního poměru státního zaměstnance

ve smyslu příslušných ustanovení ZSS, uvedení nedostatků právní úpravy skončení služebního poměru státního zaměstnance, upozornění na sporná ustanovení ZSS, uvedení názorů odborné právnické veřejnosti na některé problematické otázky spojené se skončení služebního poměru a taktéž uvedení mnou navrhovaných a možných řešení, kdy jako hlavní a dle mého názoru nejvíce efektivní způsob řešení spornosti některých ustanovení ZSS se jeví především novelizace ZSS, neboť sporností lze nalézt více, tedy nejedná se o ojedinělou spornost napříč všemi ustanoveními týkajícími se skončení služebního poměru státního zaměstnance. Zároveň se také nabízí upozornit na skutečnost, že současná politická reprezentace zvažuje provedení určitých změn v oblasti skončení služebního poměru státního zaměstnance, a tak je otázkou, zda se v blízké době, eventuálně ve střednědobém výhledu, nedočkáme například určitých výraznějších změn v oblasti skončení služebního poměru státního zaměstnance, což by s sebou mohlo přinést určité zásahy do právní úpravy skončení služebního poměru, kdy je otázkou, zda se podaří v rámci těchto případných snah o změnu některých ustanovení ZSS odstranit mnou uvedené nejasnosti, nebo zda by případná změna v otázkách skončení služebního poměru státního zaměstnance přinesla změny jiného charakteru a mnou uvedených sporností týkajících se skončení služebního poměru státního zaměstnance by se novelizace ZSS nedotkla.

Čtvrtá kapitola upozorňuje na skutečnost, že nejen státní zaměstnanci, ale také příslušníci bezpečnostních sborů či vojáci z povolání nepracují v pracovním poměru, ale že taktéž jako státní zaměstnanci vykonávají službu ve služebním poměru, byť se řídí nikoliv ZSS, ale SPBS v případě příslušníků bezpečnostních sborů a VojZ v případě vojáků z povolání. V této kapitole rovněž upozorňuji na rozdíly, které lze mezi právní úpravou skončení služebního poměru státního zaměstnance dle ZSS na straně jedné a v případě právní úpravy skončení služebního poměru příslušníků bezpečnostních sborů dle SPBS či v případě právní úpravy skončení služebního poměru vojáků z povolání dle VojZ na straně druhé, najít, byť zároveň v textu práce upozorňuji na skutečnost, že vymezení rozdílů je velmi obecné, neboť provedení detailnější komparace svou materií přesahuje rozsah této diplomové práce.

Prostřednictvím kapitoly páté provádím exkurz do právní úpravy skončení a zániku státnězaměstnaneckého poměru státního zaměstnance podle ZSSS, tedy podle slovenské obdoby skončení služebního poměru státního zaměstnance dle

ZSS. Důvodem začlenění této kapitoly je snaha nastítnit otázku skončení a zániku státnězaměstnaneckého poměru státního zaměstnance v zemi, se kterou pojí Českou republiku společná historie, se kterou máme řadu historických milníků a se kterou udržuje Česká republika nadstandartní diplomatické vztahy.

Hlavním cílem diplomové práce bylo provést detailní rozbor způsobů, pomocí kterých může dojít ke skončení služebního poměru státního zaměstnance ve smyslu ZSS v České republice, upozornit na některá, nepříliš vhodně formulovaná ustanovení ZSS týkající se skončení služebního poměru státního zaměstnance a uvést možné způsoby řešení. Cílem bylo také poukázat na služební poměr a jeho skončení nebo zánik v případě jiných veřejných zaměstnanců a rovněž pomocí exkurzu do slovenské právní úpravy upozornit na skutečnost, že služební poměr má svou nezastupitelnou roli také v rámci slovenského právního řádu.

RESUMÉ

The topic of the diploma thesis is Termination of the Civil Service Employment of a Civil Servant.

The diploma thesis is divided into 5 chapters. Some chapters are divided into subchapters.

In my thesis, I decided to focus on a comprehensive analysis of the termination of the civil service employment of a civil servant. I decided to mention the shortcomings of the legislation and the aim of the thesis was to set out possible solutions.

The legal regulation of the termination of the civil service employment of a civil servant is contained in part two, chapter V of Act No. 234/2014 Coll., on Civil Service. The thesis also provides general information about this act, including its structure and definition of basic concepts.

The main part of the diploma thesis is presented in the third chapter, which describes in detail the reasons for the termination of the civil service employment of a civil servant. The structure of the third chapter corresponds to the structure of part two, chapter V of Act No. 234/2014 Coll., on Civil Service.

Furthermore, I decided to compare the current legislation with the previous one and then to make another comparison with the legislation concerning members of the security forces and professional soldiers.

The thesis also includes an excursion into foreign law, specifically Slovak.

Laws, professional publications and case law were the main sources of information when writing the thesis.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
Služební zákon	Zákon č. 218/2002 Sb., o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a o odměňování těchto zaměstnanců a ostatních zaměstnanců ve správních úřadech (služební zákon), ve znění pozdějších předpisů
SPBS	Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů
SŘ	Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
VojZ	Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů
ZP	Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
ZSS	Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů
ZSSS	Zákon č. 55/2017 Z. z., o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ve znění pozdějších předpisů
ZSZS	Zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Odborná literatura

BĚLECKÝ, Miroslav. *Služební poměr státních zaměstnanců: zákon č. 218/2002 Sb. o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a o odměňování těchto zaměstnanců a ostatních zaměstnanců ve správních úřadech (služební zákon), s poznámkami k aktuálnímu znění : stav k 1. květnu 2004*. Praha: VOX, 2004. Ekonomie (VOX). ISBN 80-86324-39-7.

CVRČEK, František, František NOVÁK a kol. *Legislativa: teoretická východiska a problémy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-698-9.

ERÉNYI, Tereza, Diana KANTOROVÁ a Daniel VEJSADA. *Vyznejte se v zákoně o státní službě: podle právní úpravy k 30. listopadu 2016*. Brno: BizBooks, 2017. ISBN 978-80-265-0607-2.

HOMFRAY, Šárka, Dominika KLEVETOVÁ a Michal STANĚK. *Praktický průvodce státní službou*. Praha: Grada Publishing, 2020. Právo pro každého (Grada). ISBN 978-80-271-1756-7.

KOCOUREK, Jiří. *Služební zákon o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a jejich odměňování: (komentář, prováděcí předpisy)*. Praha: Eurounion, 2005. ISBN 80-7317-044-2.

KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-820-7.

KOTTNAUER, Antonín, Jan PŘIB, Helena ÚLEHLOVÁ a Ludmila TOMANDLOVÁ. *Zákon o státní službě*. Ostrava: Sagit, 2015. ISBN 978-80-7488-079-7.

PICHT, Jan, Jiří KAUCKÝ, Martin KOPECKÝ a kol. *Zákon o státní službě: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-654-2.

TOMEK, Petr a Zdeněk FIALA. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem, poznámkami a judikaturou*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Olomouc: ANAG, 2019. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7554-234-2.

TRYKAR, Luděk. *Služební poměr státních zaměstnanců*. Praha: Leges, 2008. Teoretik. ISBN 978-80-87212-05-9.

VAVERA, František, Petr HULINSKÝ, Petr MLSNA, Pavel MATES, Kristina CHRÁSTKOVÁ, Jiří DOLEŽÍLEK a Jindřich ŠKODA. *Zákon o státní službě s poznámkami*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Pro praxi. ISBN 978-80-7380-518-0.

Právní předpisy

Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod

Směrnice rady č. 2000/78/ES, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání

Usnesení ČNR č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod České republiky

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě

Zákon č. 218/2002 Sb., o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a o odměňování těchto zaměstnanců a ostatních zaměstnanců ve správních úřadech (služební zákon)

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

Zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky)

Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě ve znění účinném od 01. 01. 2015 do 28. 02. 2019

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách)

Zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách

Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích)

Zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství

Zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád)

Zákon č. 55/2017 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Odborné články

DOLEČEK, Marek. *Omezení svéprávnosti a další podpůrná opatření při narušení schopnosti zletilého člověka právně jednat*. Businessinfo.cz [online]. Praha: Česká agentura na podporu obchodu/CzechTrade (příspěvková organizace MPO), 2021, 30.07.2021 [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/omezeni-svepravnosti-ppbi/4/#h-n-pomoc-p-i-rozhodov-n>

KRATOCHVÍLOVÁ, Eva. *Několik poznámek ke služebnímu hodnocení státních zaměstnanců*. Praceamzda.cz [online]. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, 21.10.2016 [cit. 2022-02-07]. Dostupné z: <https://www.praceamzda.cz/clanky/nekolik-poznamek-ke-sluzebnimu-hodnoceni-statnich-zamestnancu>

PICHT, J., KOPECKÝ, M. *Poznámka ke skončení služebního poměru na základě žádosti státního zaměstnance*. Právní rozhledy. 11/2016, s. 402 – 404.

Další zdroje

Metodický pokyn náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 1/2020, kterým se stanoví podrobnosti ke skončení služebního poměru. Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/ViewFile.aspx?docid=22348560>

Veřejný ochránce práv. *Věková diskriminace v judikatuře Soudního dvora Evropské unie*. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/uploads-import/projekt_ESF/00_2018_VA/SEMINARE/11_27_Vekova_diskriminace/Vekova_diskriminace_-_judikatura_SDEU.pdf

Závěry poradního sboru náměstka ministra vnitra pro státní službu k zákonu o státní službě

Závěr č. 16 ze zasedání poradního sboru náměstka ministra vnitra pro státní službu k zákonu o státní službě, ze dne 8. září 2017, Plnění poskytovaná při skončení služebního poměru v důsledku pozbytí zdravotní způsobilosti potřebné pro výkon státní služby, Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/sluzba/soubor/ps-170908-zaver-c-16-pdf.aspx>

Závěr č. 24 ze zasedání poradního sboru náměstka ministra vnitra pro státní službu k zákonu o státní službě, ze dne 15. 6. 2018, Přejedání peněžitých práv zemřelého státního zaměstnance, Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/sluzba/soubor/ps-180615-zaver-c-24-pdf.aspx>

Závěr č. 30 ze zasedání poradního sboru náměstka ministra vnitra pro státní službu k zákonu o státní službě, ze dne 8. února 2019, Zrušení služebního poměru služebním orgánem ve zkušební době, Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/sluzba/soubor/ps-190208-zaver-c-30-pdf.aspx>

Judikatura

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 14. 10. 2019, č. j. 10 A 11/2018-55.

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 22. 09. 2020, č. j. 3 A 52/2019-55.

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 20. 11. 2020, č. j. 15 A 61/2020-71.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 05. 09. 2001, sp. zn. 21 Cdo 1990/2000.

Rozsudek Soudního dvora ve věci The Incorporated Trustees of the National Council on Ageing (Age Concern England) proti Secretary of State for Business, Enterprise and Regulatory Reform ze dne 5. března 2009, věc C-388/07